

Leidinio “Lietuvos ekonomikos perspektyvos” pristatymas

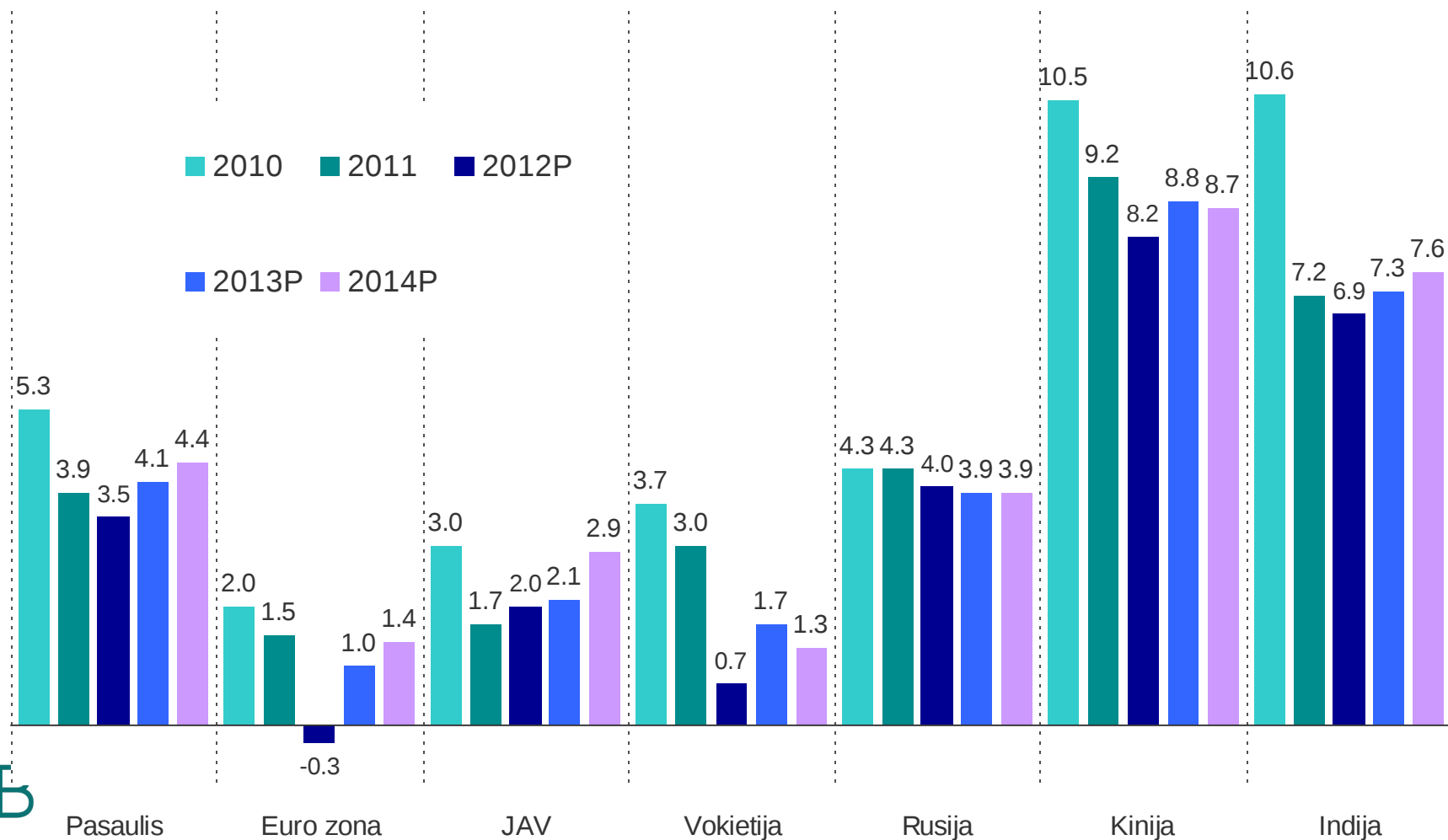
KUR PASUKS LIETUVOS EKONOMIKA?

Prof. Rimantas Rudzkis
Rokas Bancevičius
Birželio 14 d., 2012

PASAULINĖS EKONOMIKOS TENDENCIJOS

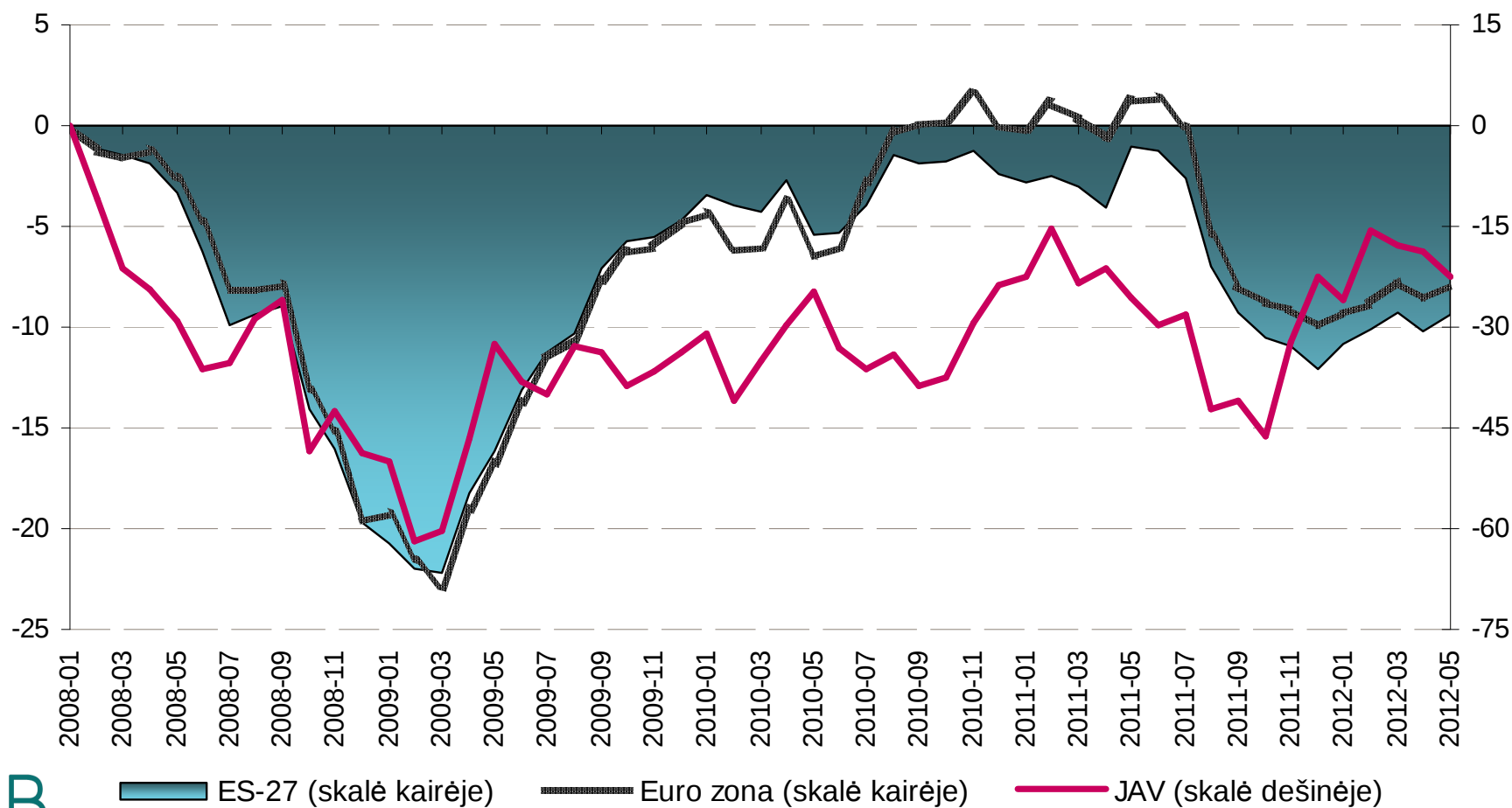
2012 m. – ūkio augimo stabtelėjimo metas

Realaus BVP augimo tempai, proc.

Vartotojų lūkesčiuose – neapibrėžtumas

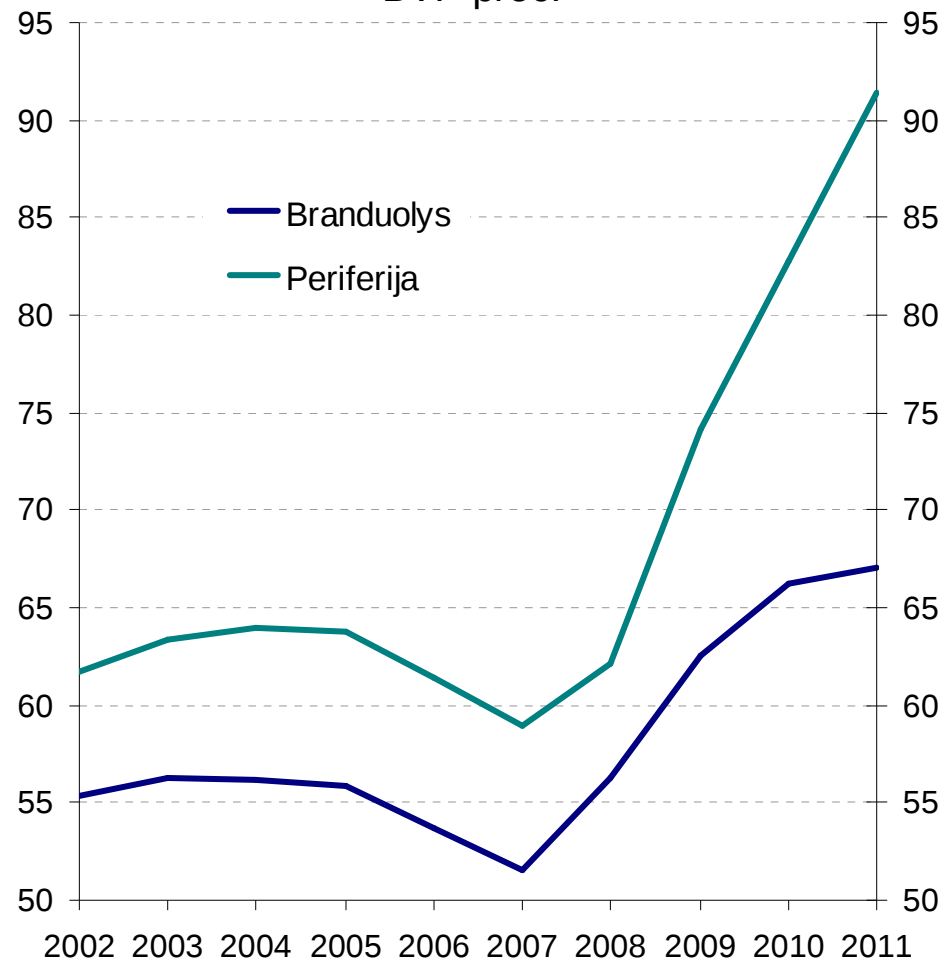
Vartotojų sentimentų indeksai, 2008.01=0

Be politinės integracijos euras yra pasmerktas

- Vieninga valiuta – Europos svajonė nuo 1957 m.
- Tačiau fundamentaliai ne visos Euro zonos šalys “tinka” viena kitai.
- Tolimesnė euro ateitis reikalauja didesnės institucijų integracijos: mažų mažiausiai bankų sąjungos, optimaliai – fiskalinės sąjungos.

Skolos lygis Europos pietuose ir šiaurėje,
BVP proc.

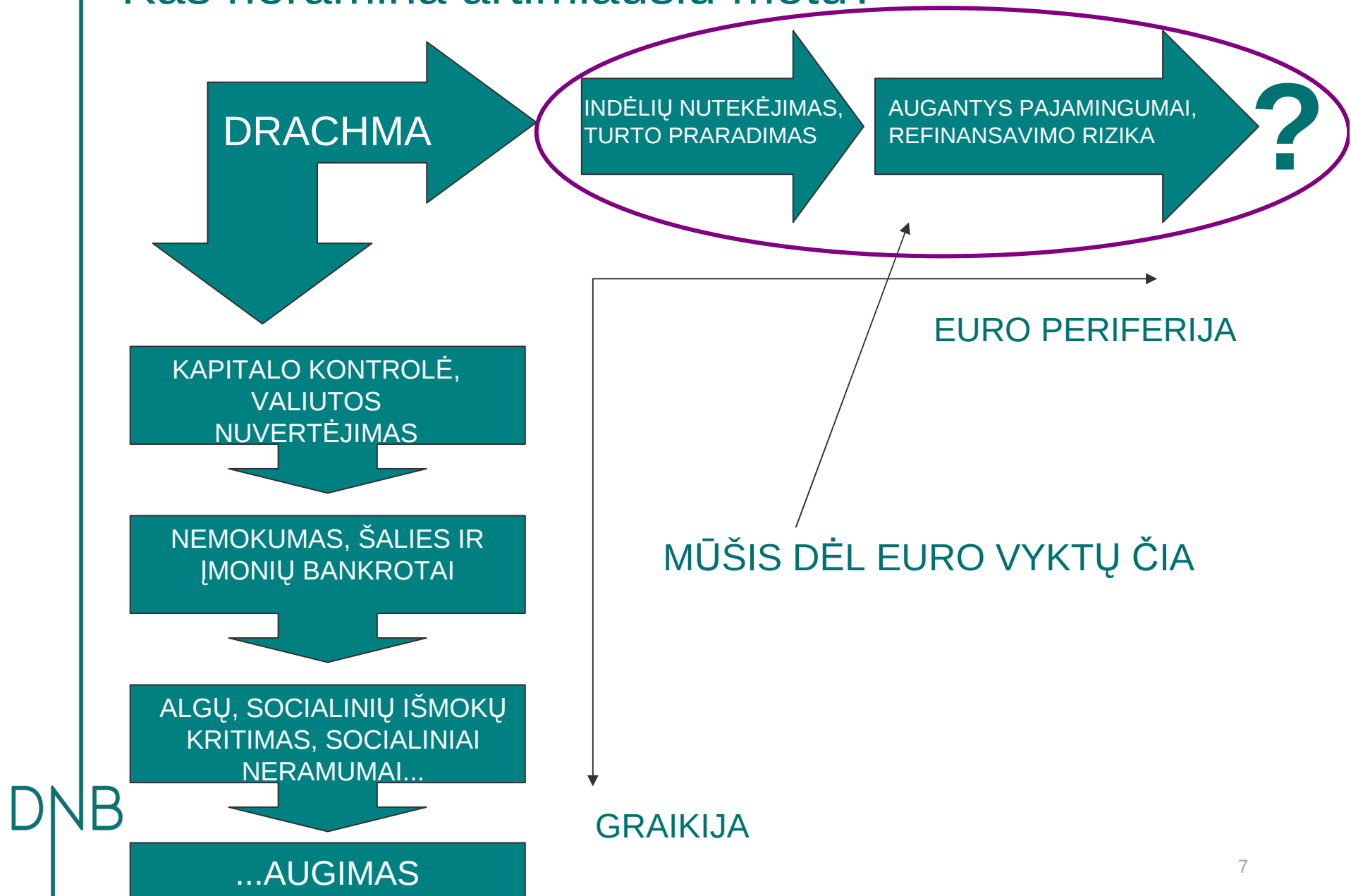

Iki šiol naudotos priemonės yra laikinos

- Europos Fiskalinio Stabilumo Fondas (EFSF) leido Airijai ir Portugalijai išlikti mokiomis.
- ECB likvidumo injekcijos 2011 m. lapkritį ir 2012 m. vasarį “nupirko” laiko Europos tarpbankinei rinkai.
- Naujausias Ispanijos bankų gelbėjimo paketas taip pat tėra laiko “įsigijimas”.

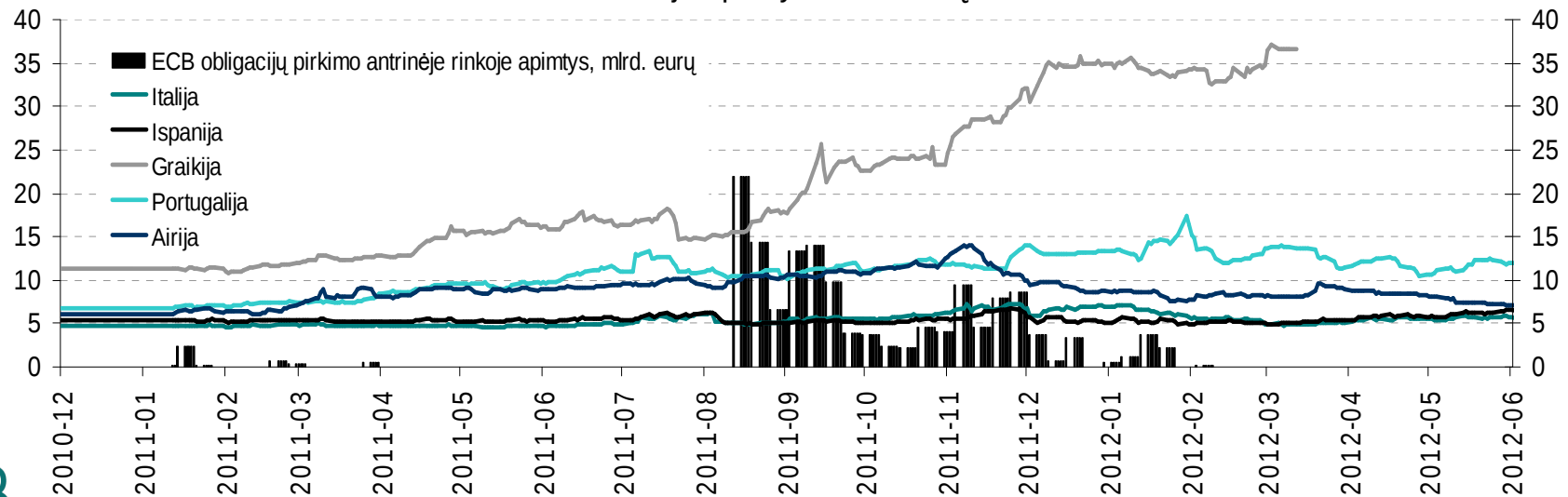
Kas neramina artimiausiu metu?

Į mūšį Euro zona eina turėdama ginklų

- Apie 600 milijardai eurų yra gelbėjimo fonduose.
- ECB gali aktyviau dalyvauti antrinėje obligacijų rinkoje.
- Bet ar Europos politikai supranta grėsmes?
- Ar jie gali jas paaiškinti rinkėjams?

10 metų vyriausybės obligacijų pajamingumas, proc. ir ECB obligacijų pirkimo antrinėje rinkoje apimtys, mlrd. eurų

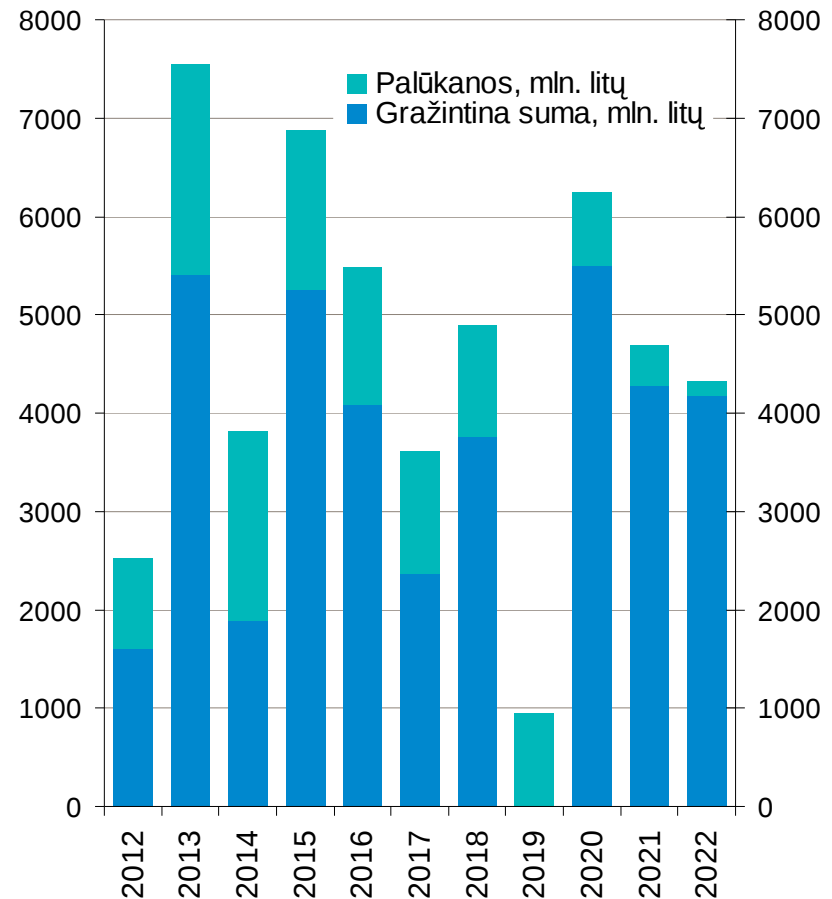
Norint ilgalaikės pergalės reikia esminių sprendimų

- Bankinė sąjunga – pirmasis žingsnis integracijos link.
 - Atsirastų vieninga indėlių draudimo sistema.
 - Atsirastų vieninga bankų priežiūros institucija.
 - Bet ar šiame projekte dalyvautų Didžioji Britanija?
- Atskaitingų institucijų nebuvimas gilina pasitikėjimo krizę.

Ką euro krizė reiškia Lietuvai?

- Eksporto apimčių svyravimus.
- Gali svyruoti šalies skolinimosi kaina.
- Zloto kurso svyravimus.
- Mažesnę naftos kainą:
 - tai kenkia Rusijai – svarbiai mūsų eksporto rinkai.

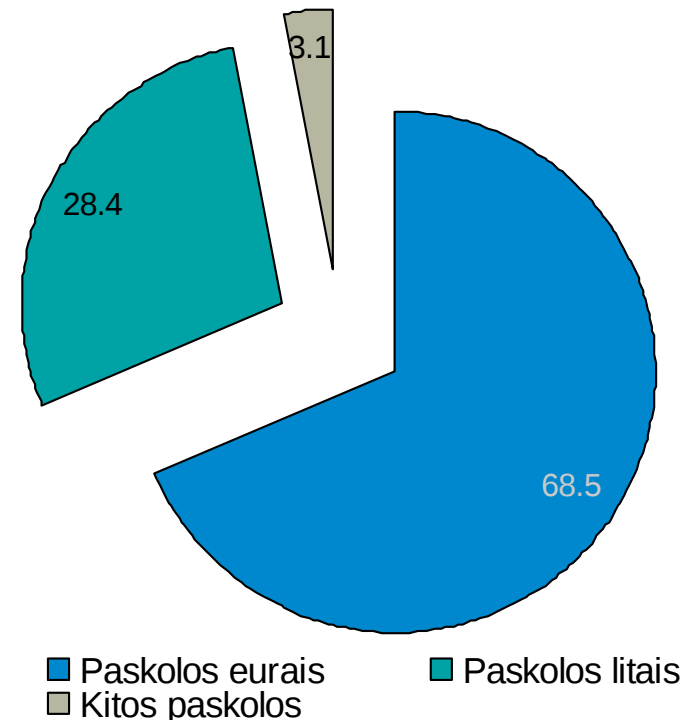
Lietuvos valstybės skolos pasiskirstymas

Lietuva yra susižadėjusi su euru

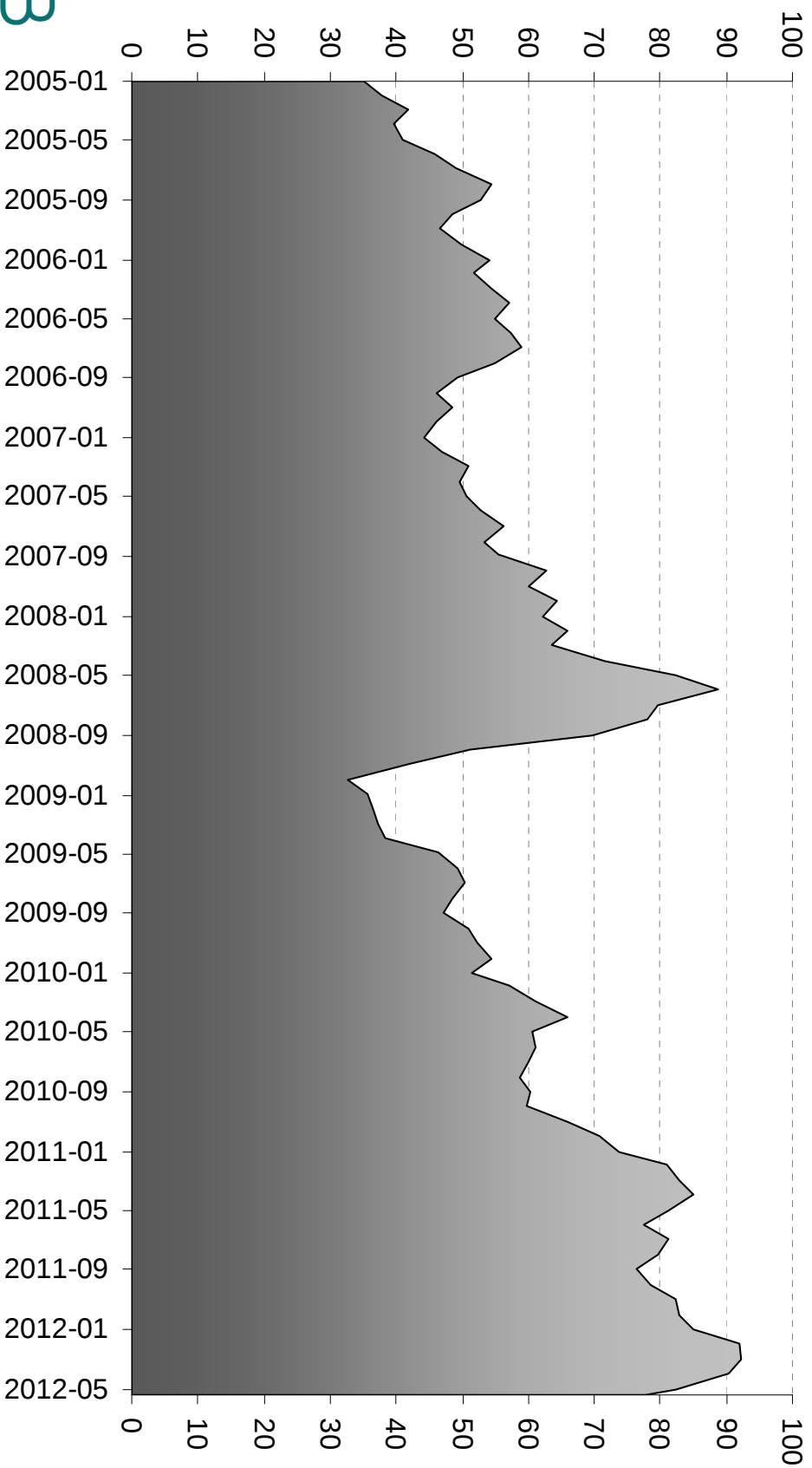
- Tikėtis žemesnės valstybės skolos kainos vien dėl euro – neverta.
- 72 proc. namų ūkiams išduotų paskolų yra denominuotos eurai.
- 68 proc. įmonėms išduotų paskolų – taip pat.
- Visgi į ESM sistemą per 5 metus reikėtų įnešti apie 240 milijonų eurų.

Lietuvos bankų paskolų rezidentams struktūra, 2012 m. balandžio mėn., proc

Naftos kaina leidžia atsikvėpti

Naftos kaina, eurai už barelį

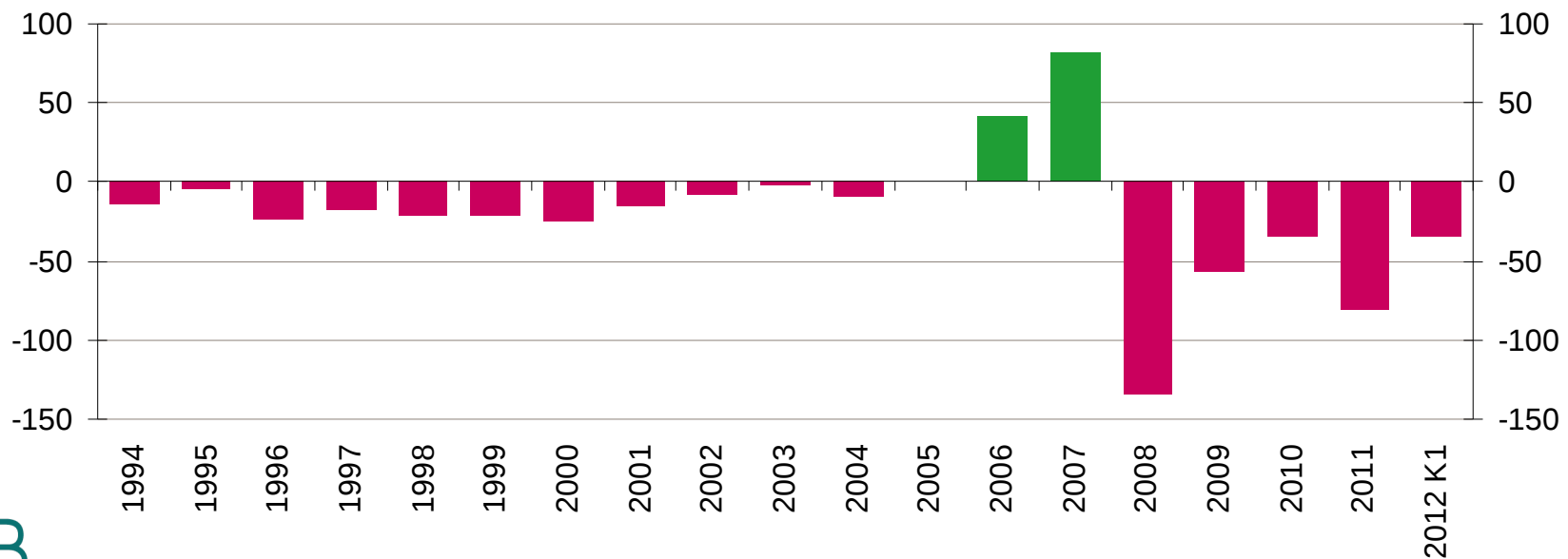
DNB

Šaltinis: Bloomberg, DNB

Neramina galimas Rusijos ūkio plėtros lėtėjimas

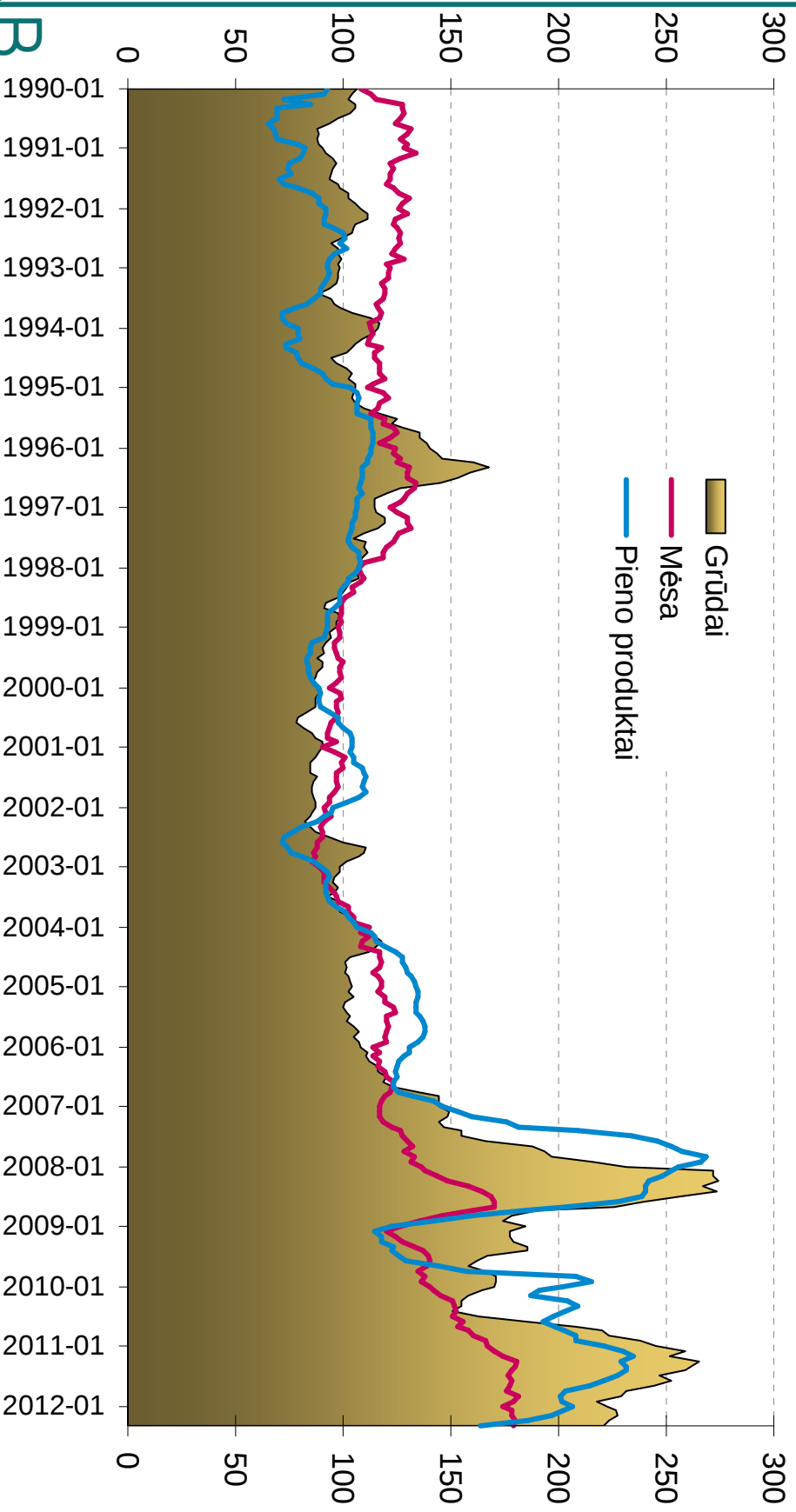
- Stebimas ilgalaikis kapitalo nutekėjimas.
- Naftos kainos kritimas.
- Tačiau dėl didelio masto ekonomikos skatinimo kol kas problemos neišryškėja.

Rusijos privataus sektoriaus grynasis kapitalo judėjimas, mlrd. JAV dol.

Laukiama rekordinio kviečių derliaus

FAO maisto kainų indeksas

Šaltinis: FAO

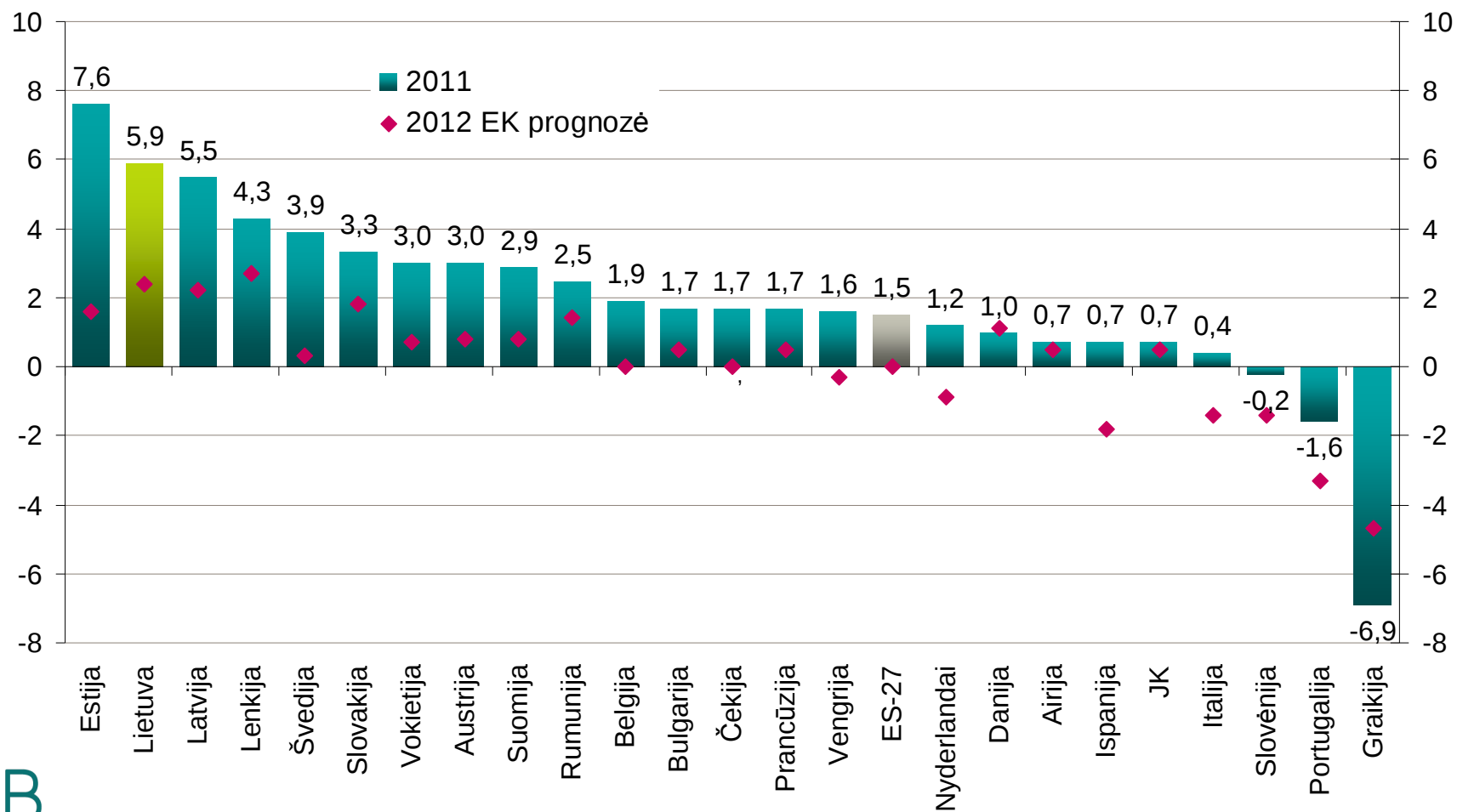
Apibendrinimas

- Laukia lemiamas mūšis dėl euro ateities. Politikai turi apsispręsti, ar jie nori tęsti šį projektą.
- Neišsprendus pasitikėjimo krizės sunku tikėtis spartesnio ekonomikos augimo.
- Šiek tiek atsikvėpti leis pinganti nafta.
- Lietuvos ekonomikos laivas vis dar plaukia neramioje jūroje – reikia būti pasiruošusiems netikėtumams.

LIETUVOS EKONOMIKOS PERSPEKTYVOS

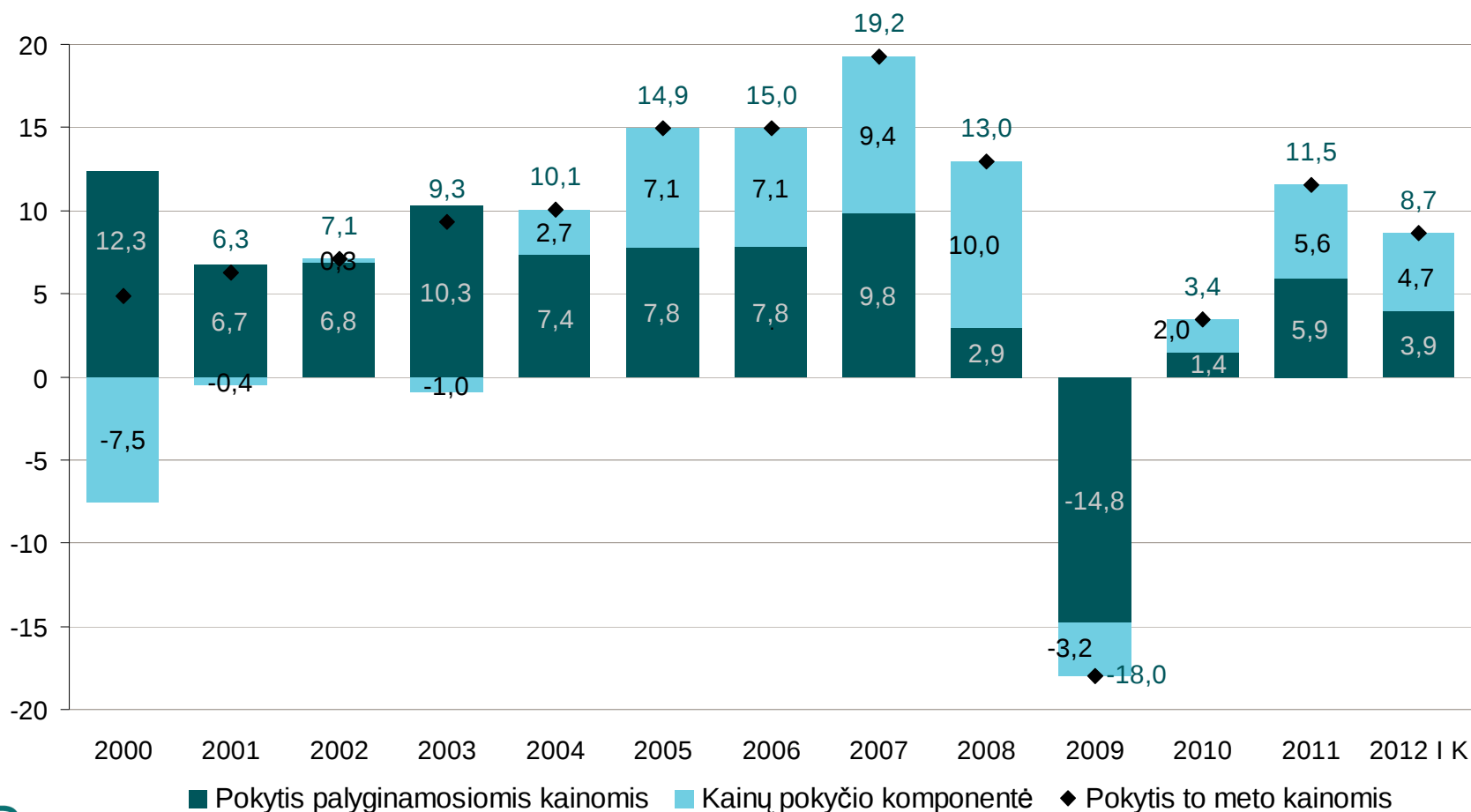
Baltijos šalių ekonomikos vėl augo sparčiausiai ES

BVP palyginamosiomis kainomis, metinis pokytis, proc.

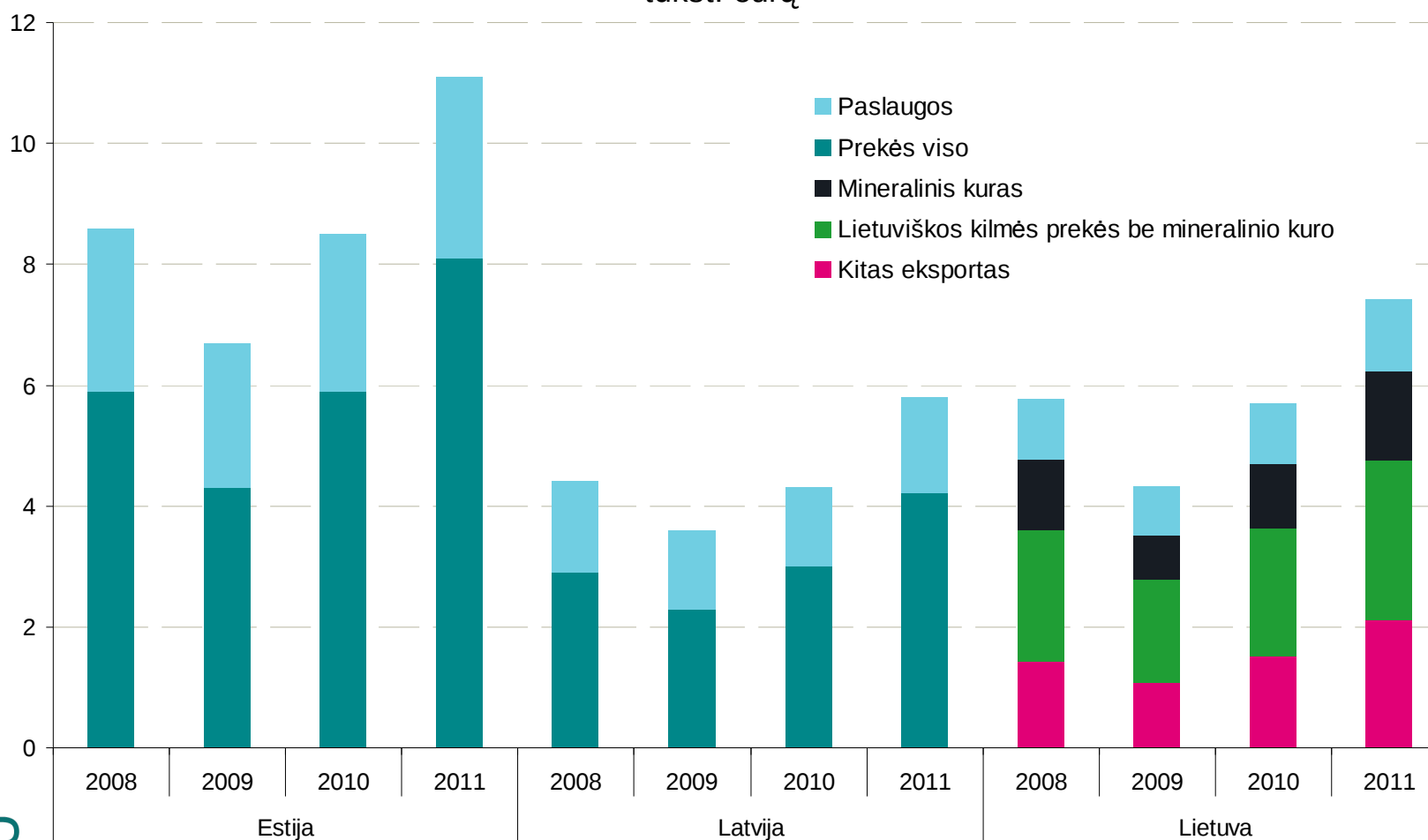
Tačiau šiomet Lietuvos ūkio plėtra lėtėja

BVP metinis pokytis, proc.

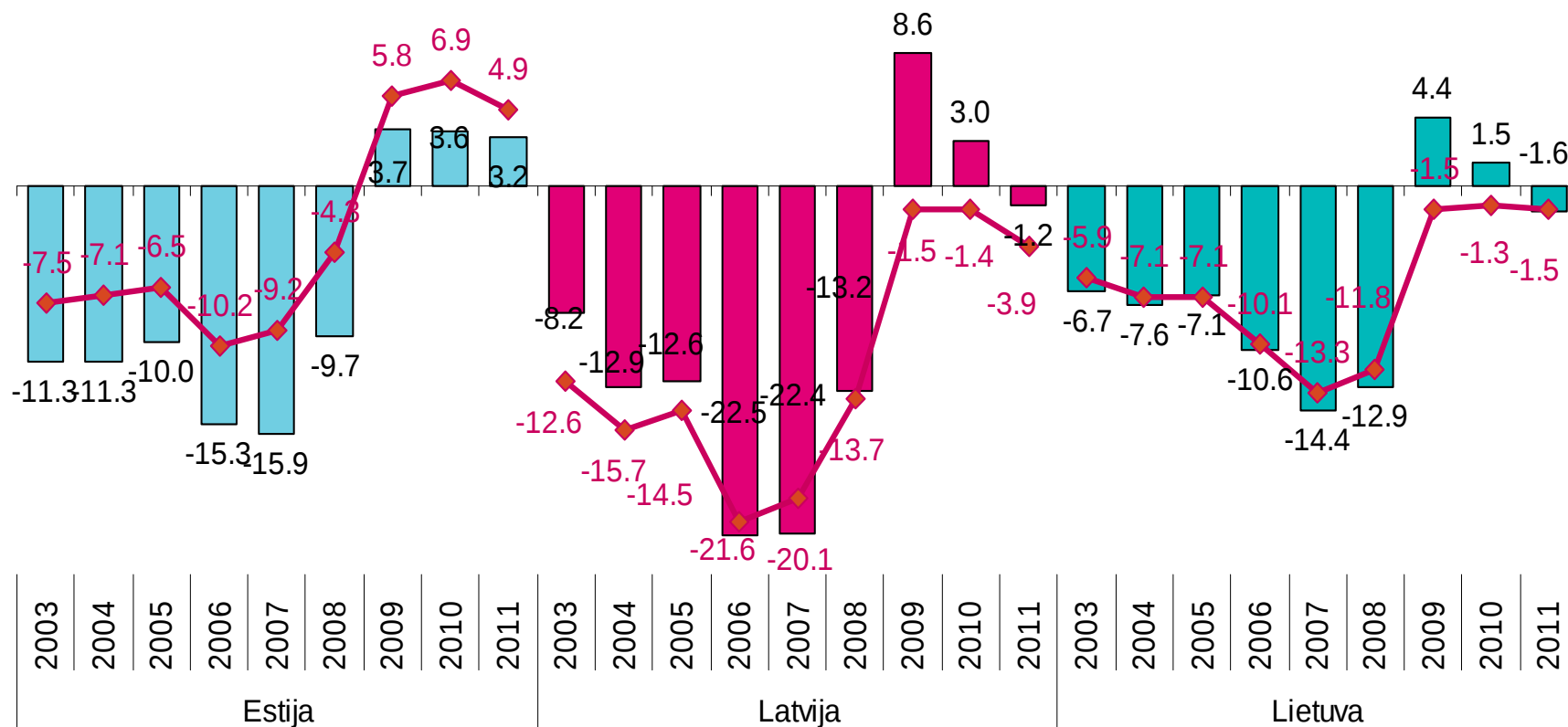
Pastaruoju metu Baltijos regione vyrafo sparti eksporto plėtra

Prekių ir paslaugų eksportas (to meto kainomis), tenkantis vienam gyventojui, tūkst. eurų

Krizė padėjo subalansuoti užsienio prekybą

Einamosios sąskaitos ir prekybos balansai, proc. BVP

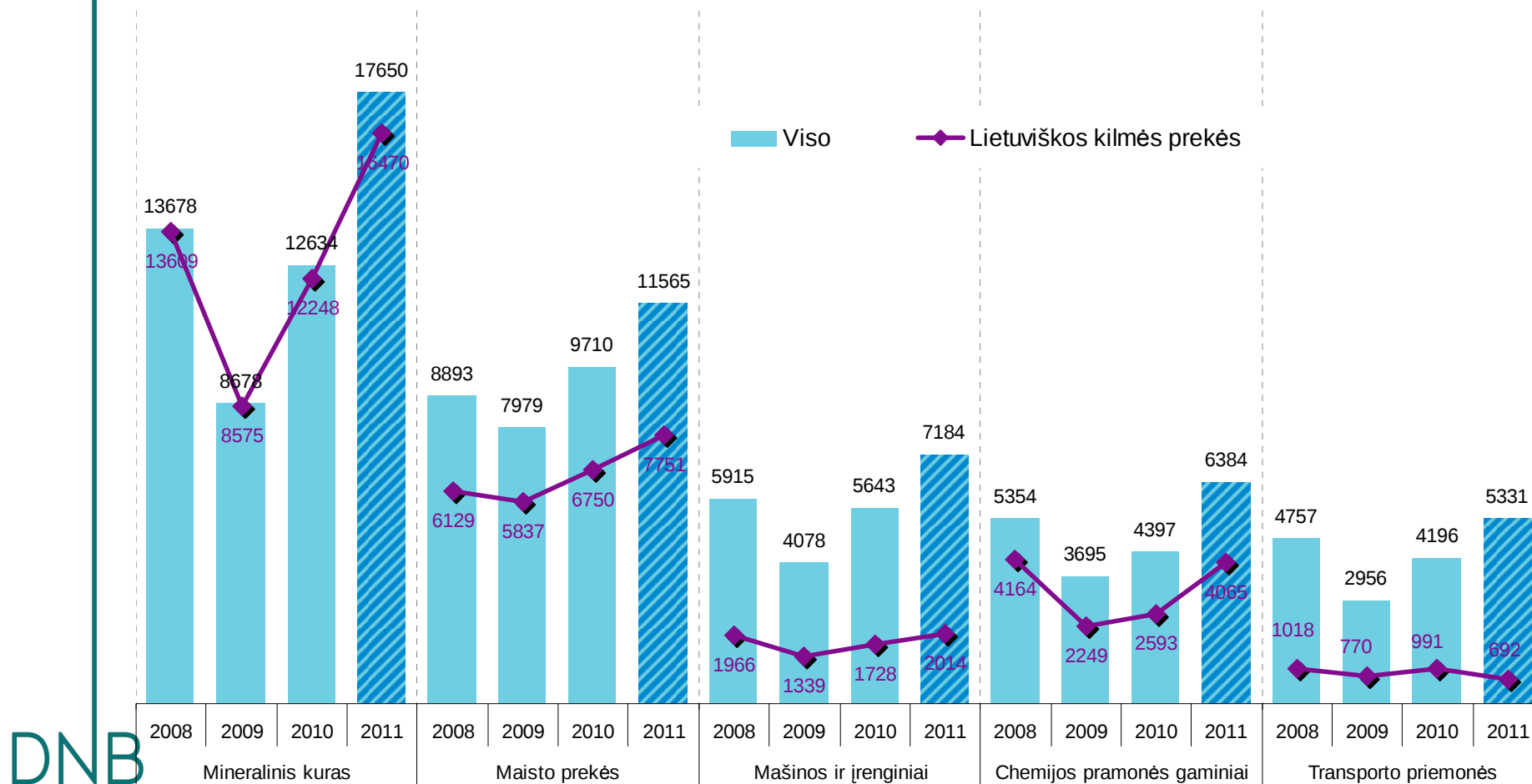

Einamosios sąskaitos balansas

Užsienio prekybos balansas

Lietuvos prekių eksportas pernai viršijo lūkesčius

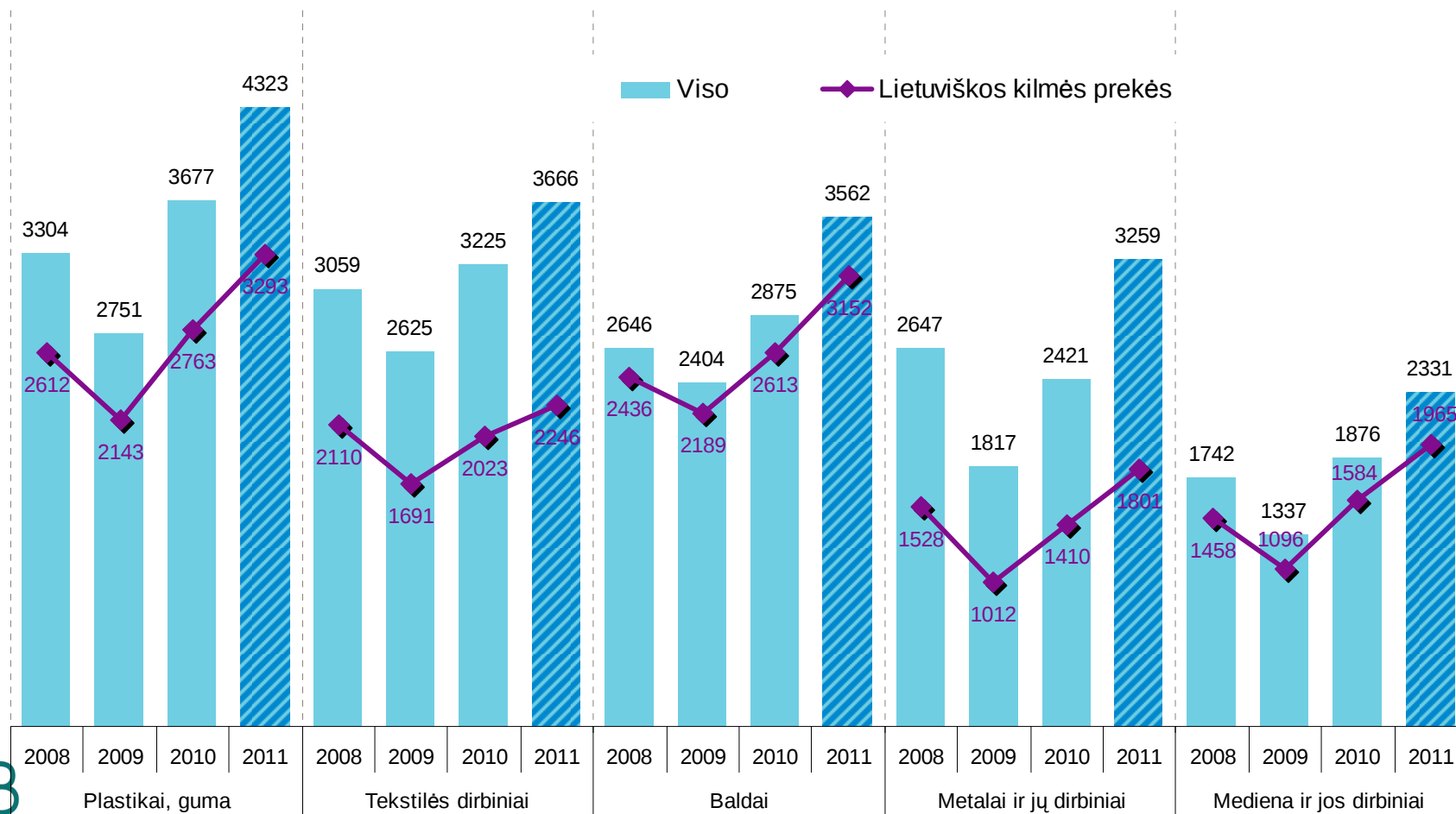
Lietuvos prekių eksportas to meto kainomis, mln. Lt

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos prekių eksportas pernai viršijo lūkesčius

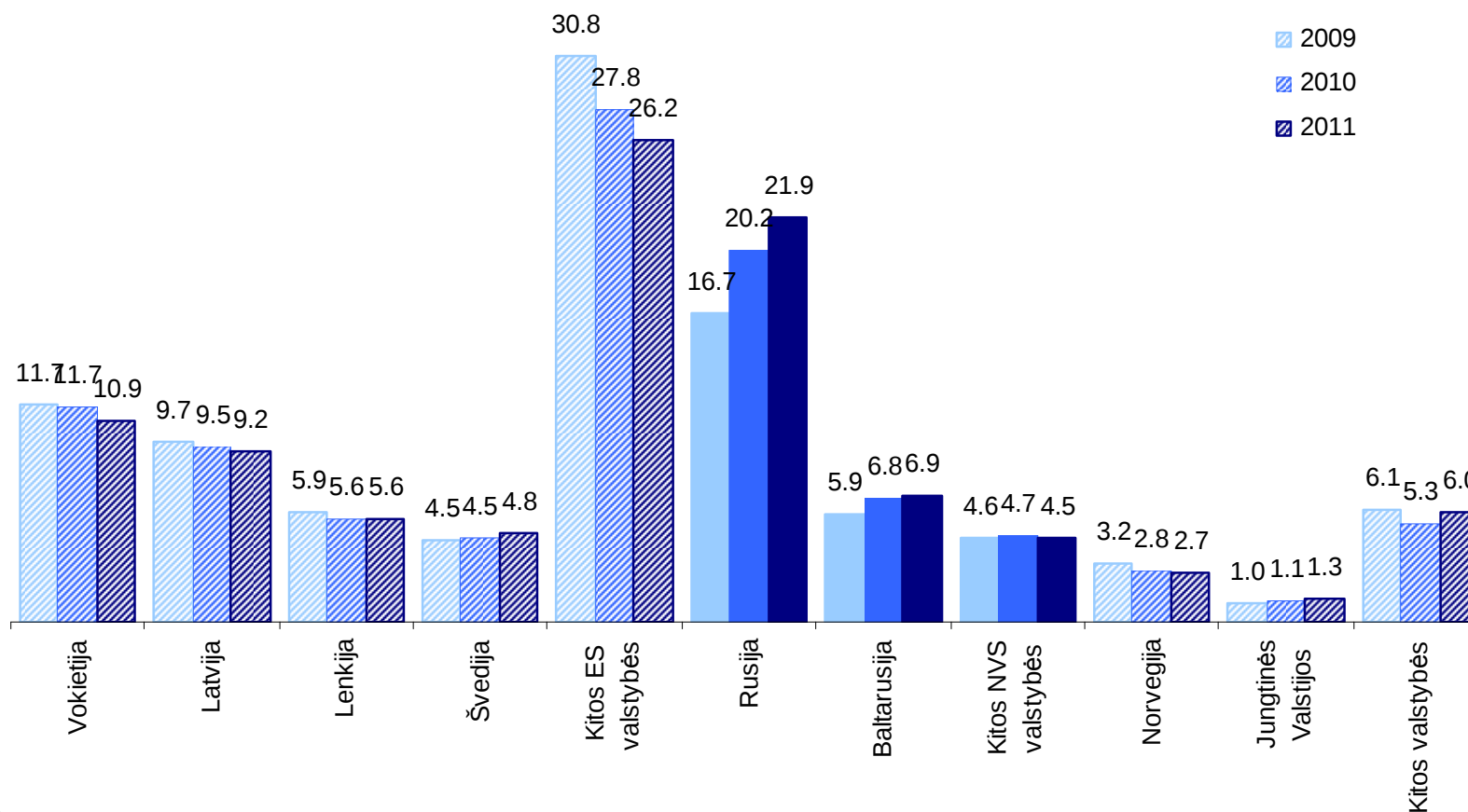
Lietuvos prekių eksportas to meto kainomis, mln. Lt

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

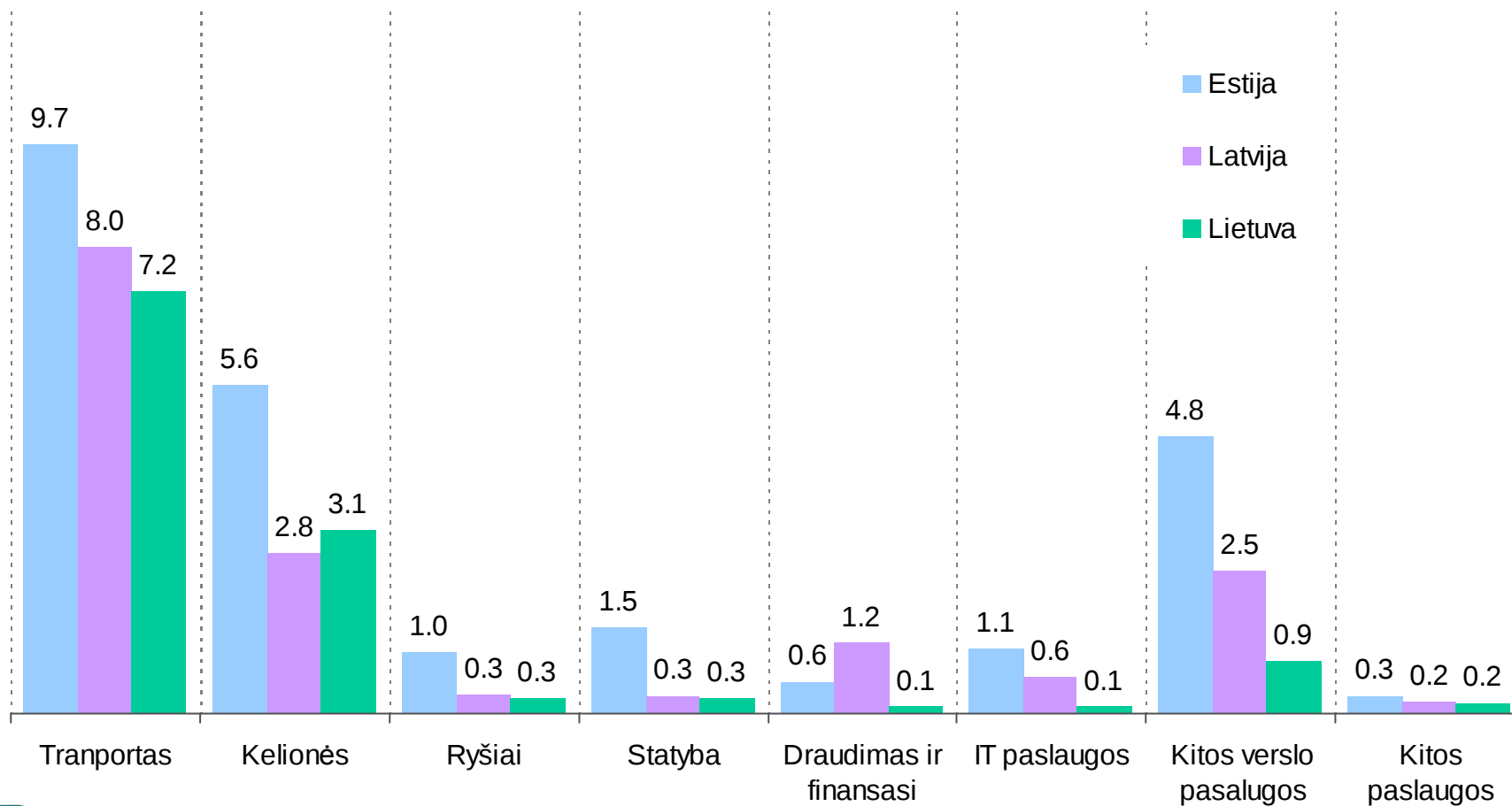
Išaugo Rusijos rinkos svarba

Eksporto (prekių be mineralinio kuro) struktūra pagal regionus, proc.

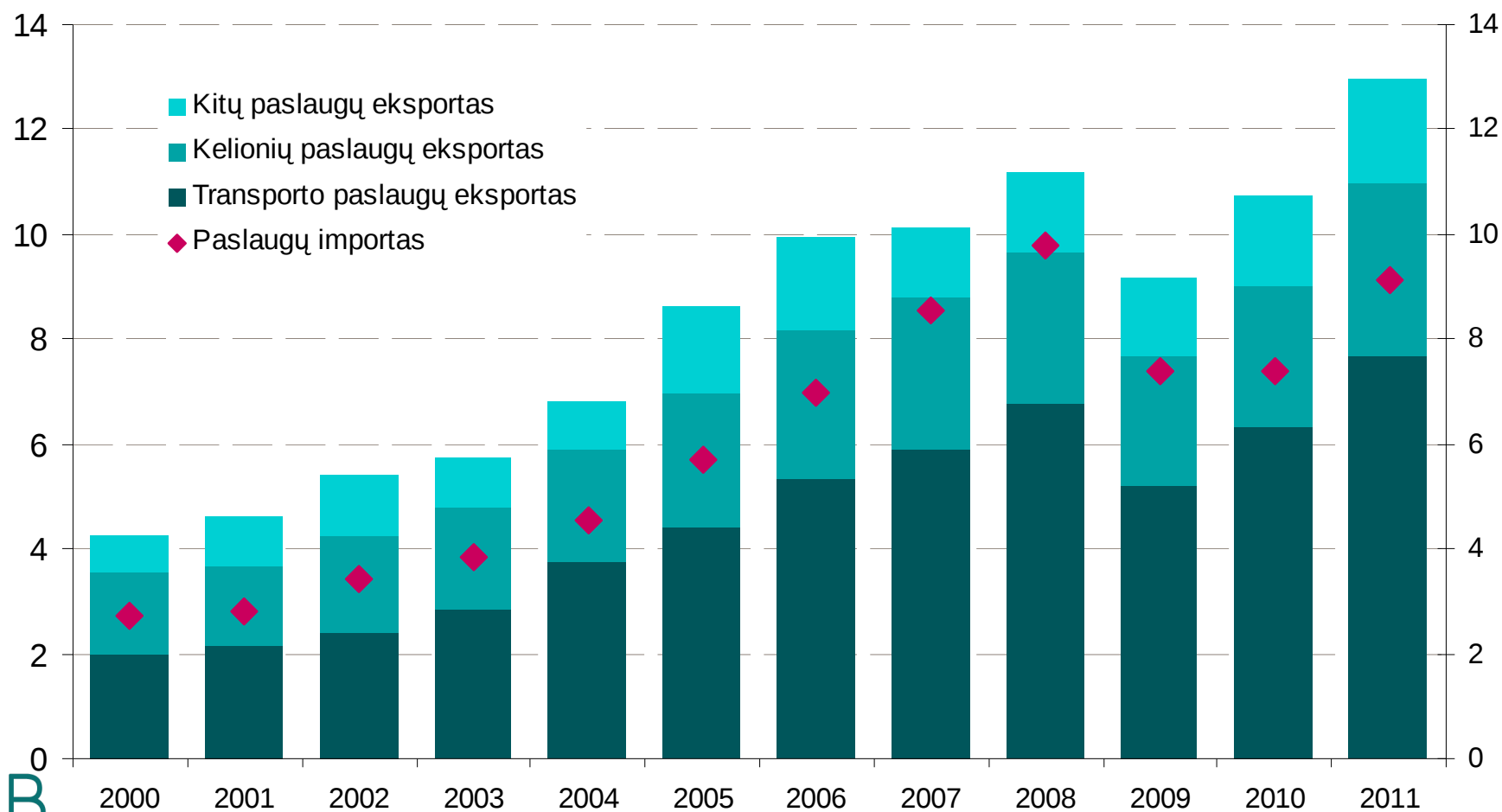
Lietuvos paslaugų eksportas menkoka...

Paslaugų eksportas 2011 m., dalis BVP, proc.

...jame tebevyrauja transporto ir turizmo paslaugos...

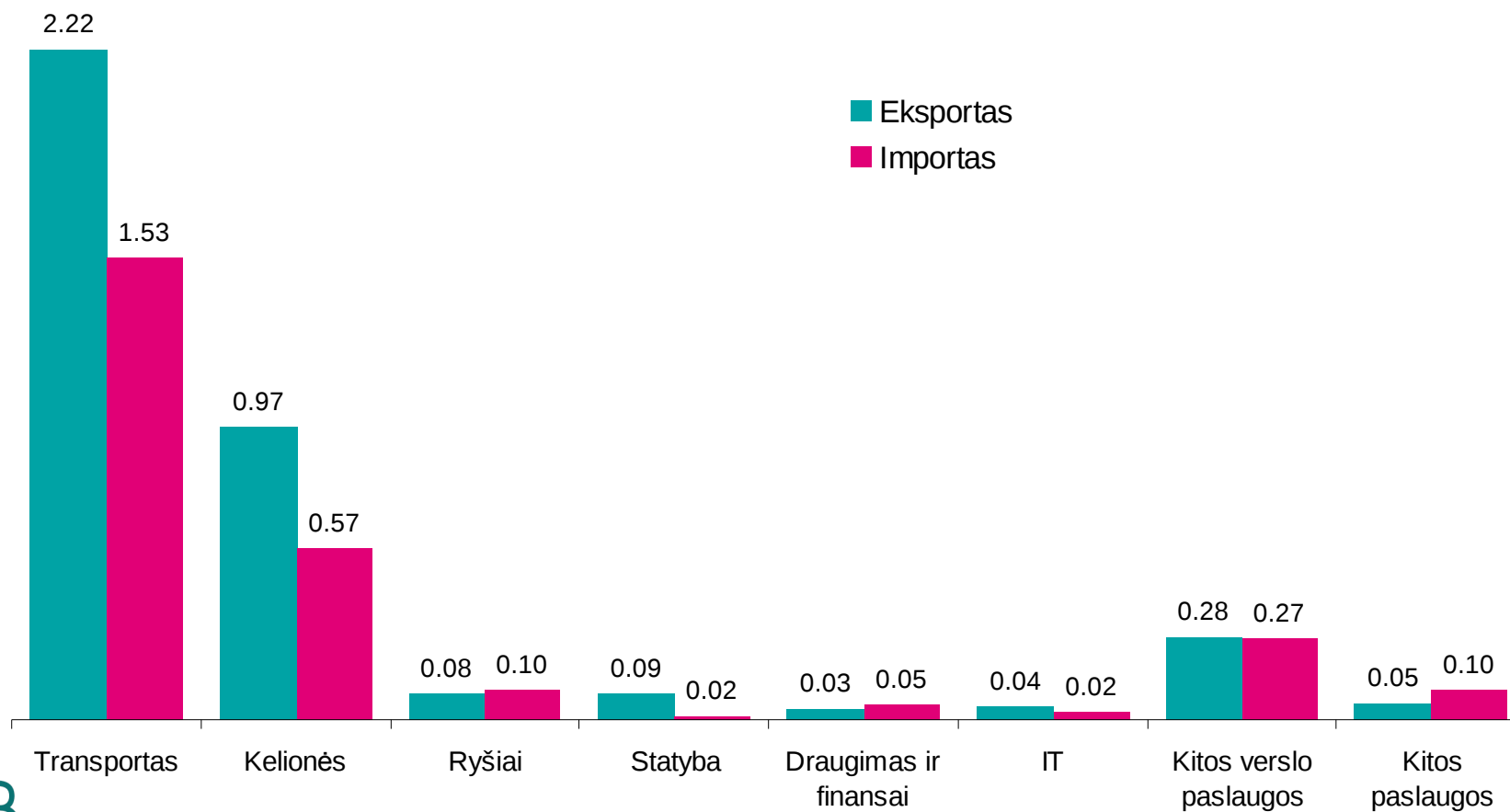
Paslaugų eksportas ir importas, mlrd. litų

Šaltinis: Lietuvos bankas

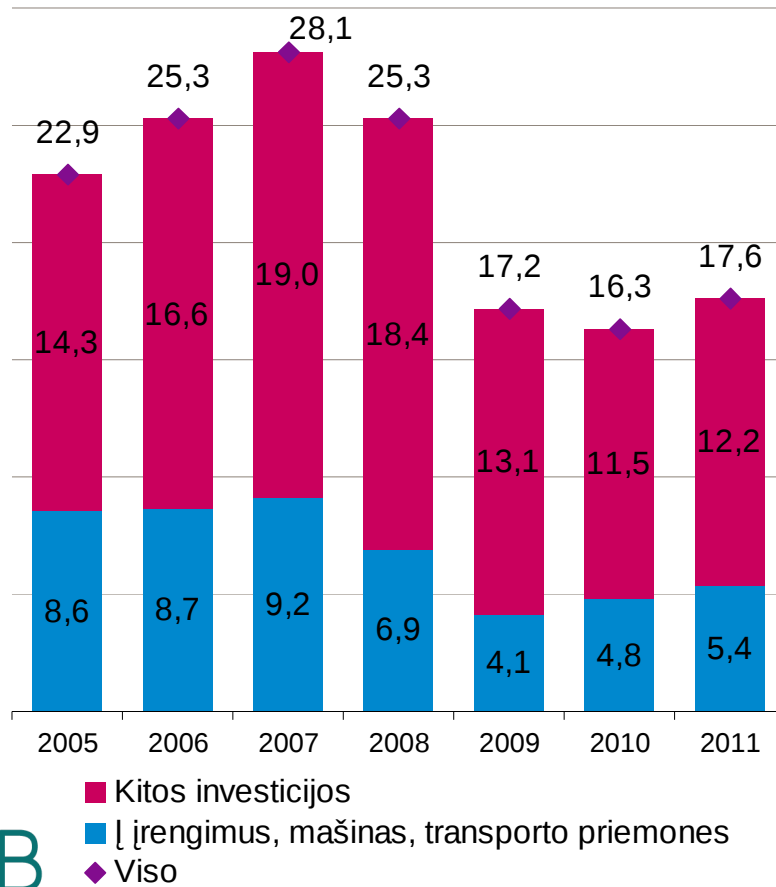
..., kurios ir lemia teigiamą paslaugų saldą

Lietuvos paslaugų eksportas ir importas 2011 m., mlrd. Lt

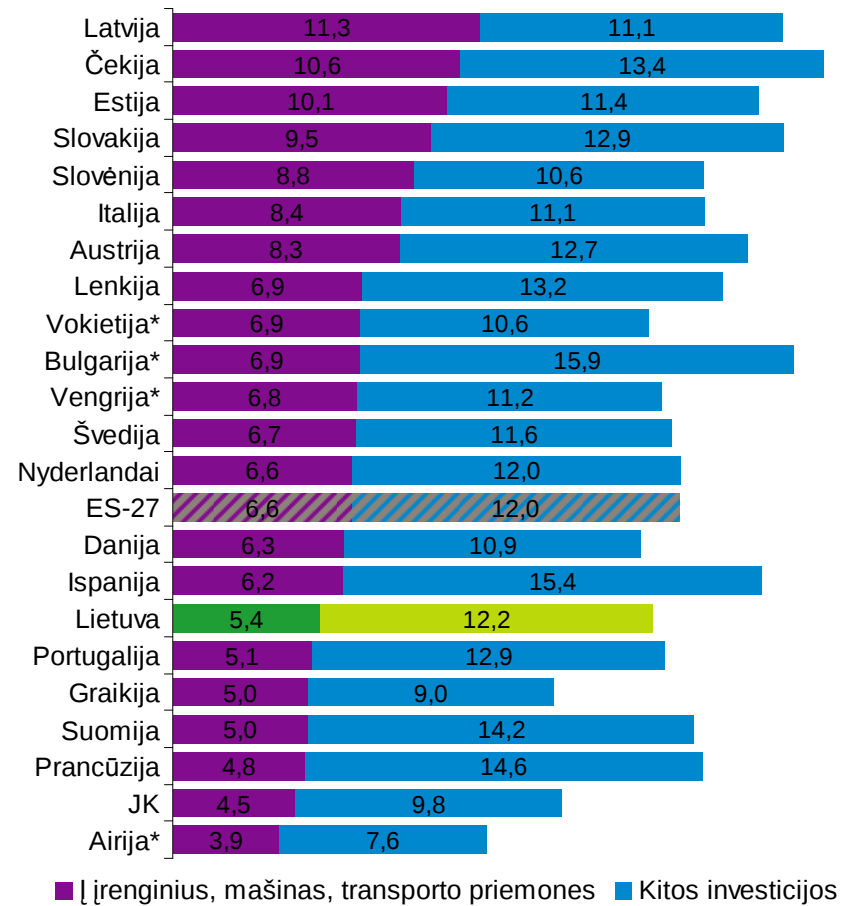
Kol kas Lietuvos verslas vangiai kloja pamatus būsimai ūkio plėtrai

Investicijų į pagrindinio kapitalo formavimą dalis BVP, proc.

•Šaltinis: Eurostat

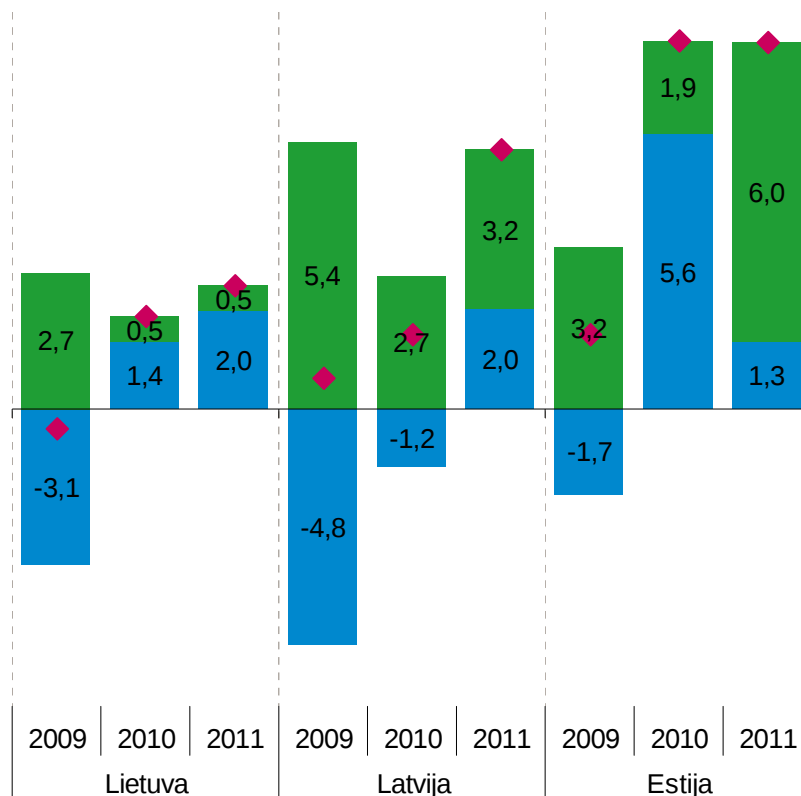
Investicijų į pagrindinio kapitalo formavimą dalis BVP 2011 m., proc.

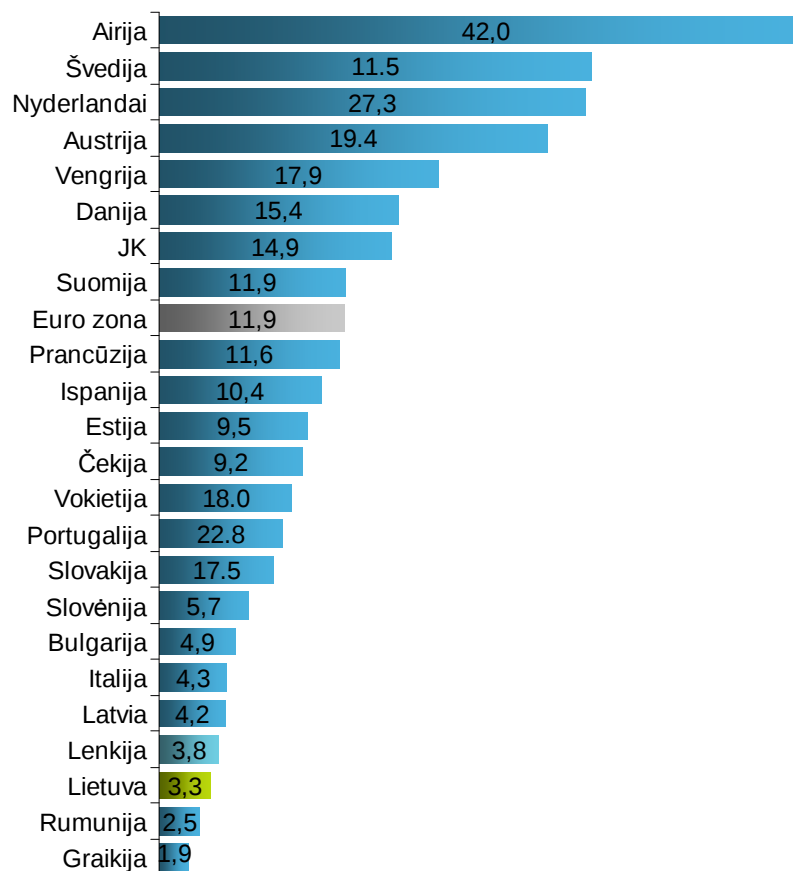
*įvertinta pagal 2010 m. duomenis

TUI srautas į Lietuvą išlieka silpnas

Grynųjų tiesioginių investicijų sruto santykis su BVP Baltijos šalyse, proc.

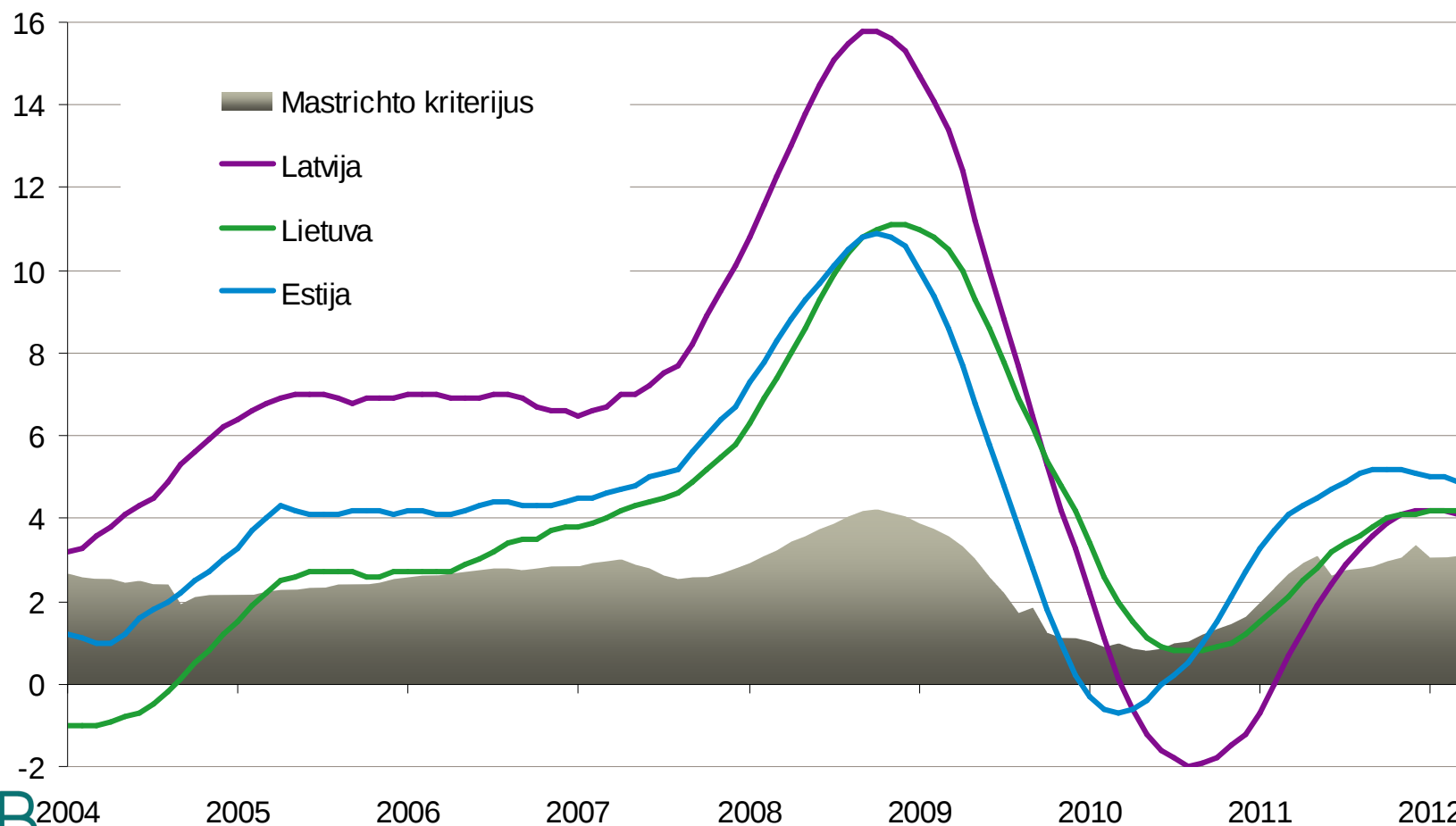

Tiesioginės užsienio investicijos 2011 m. pabaigoje, tenkančios vienam gyventojui, eurai

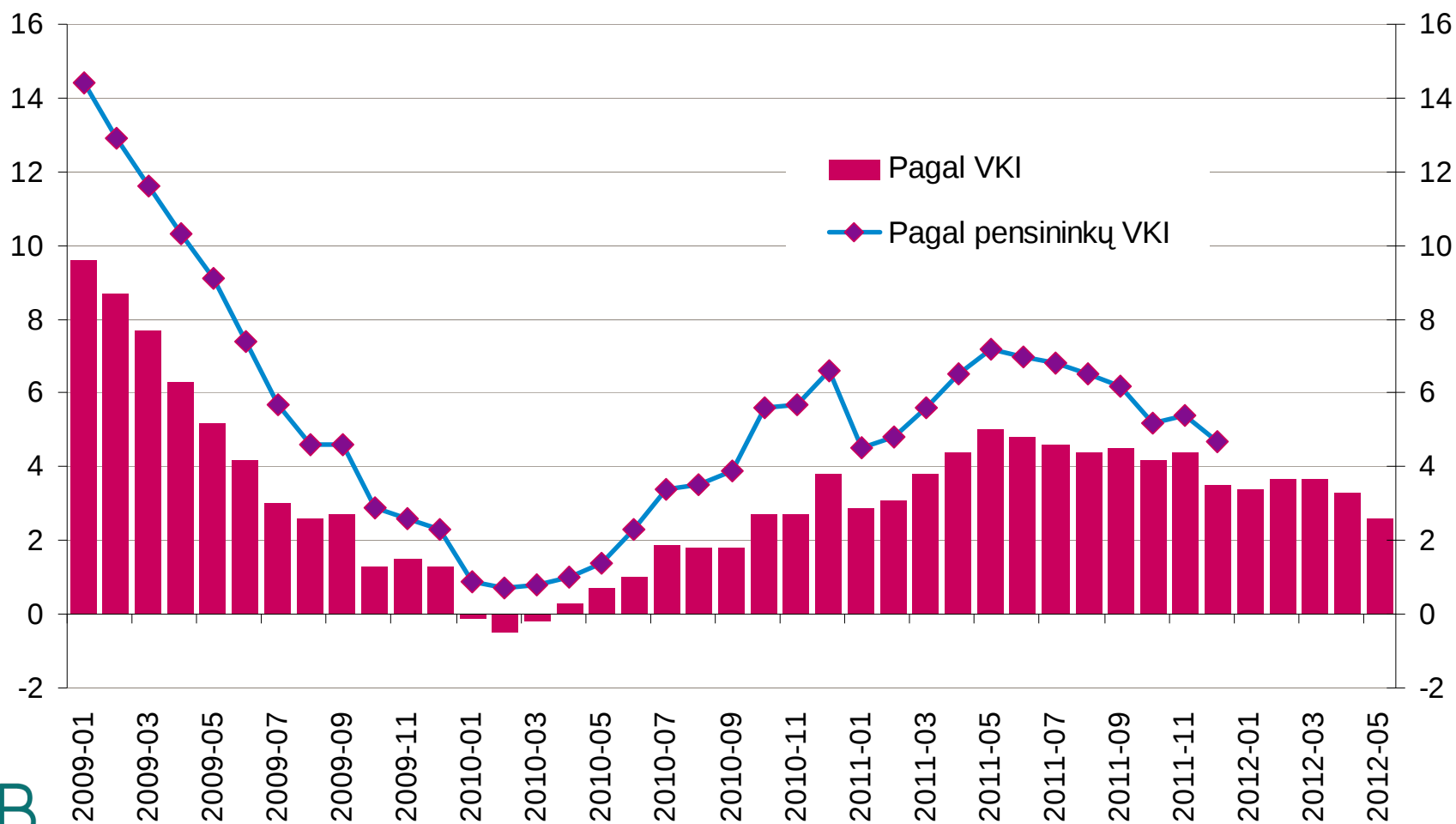
Inflacija Lietuvoje nuosaiki, bet Maastrichto kriterijus netenkinamas

Vidutinė metinė infliacija pagal SVKI, proc.

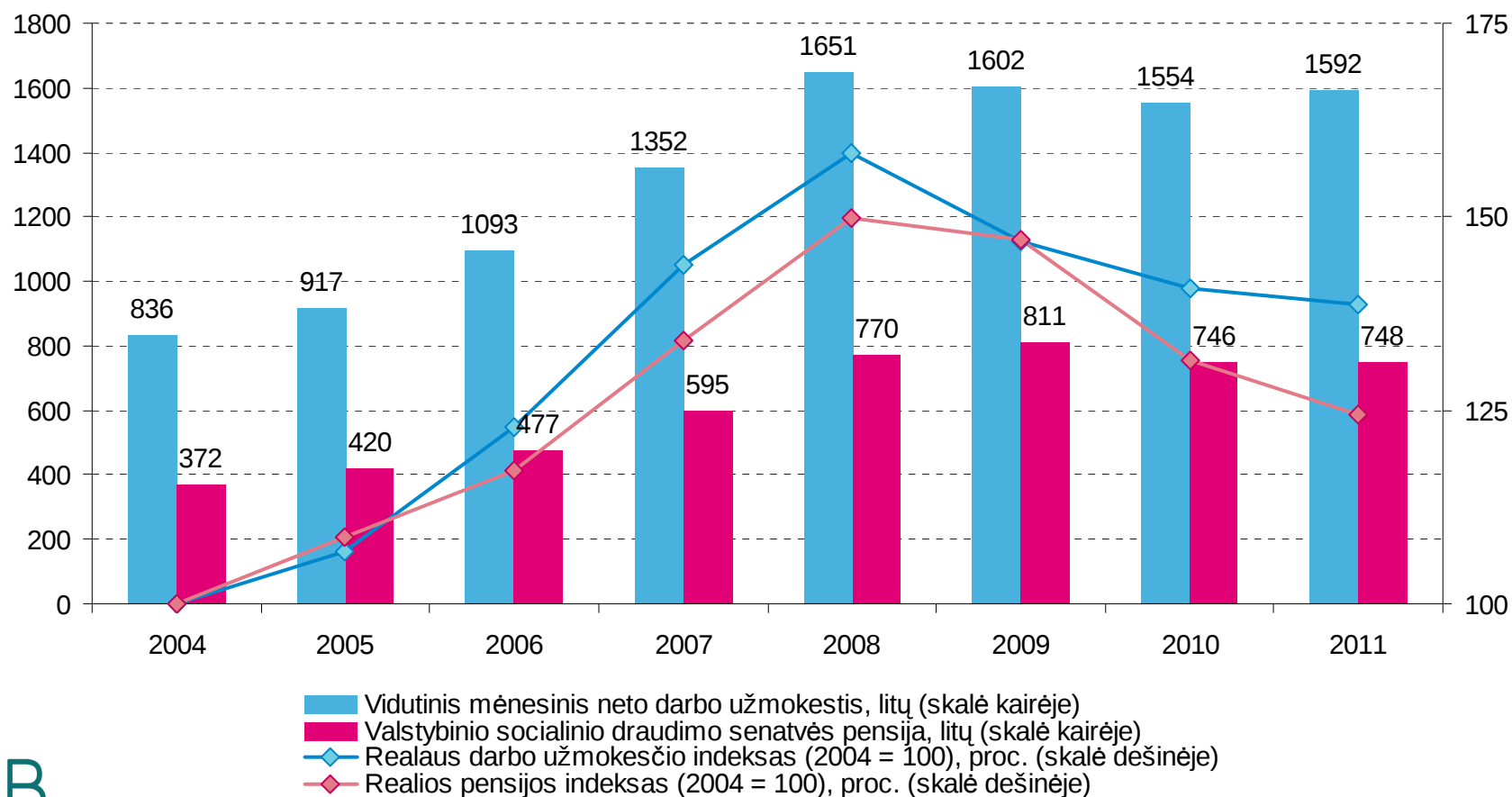
Pastaruoju metu infliacija mažėja...

Metinė infliacija, proc.

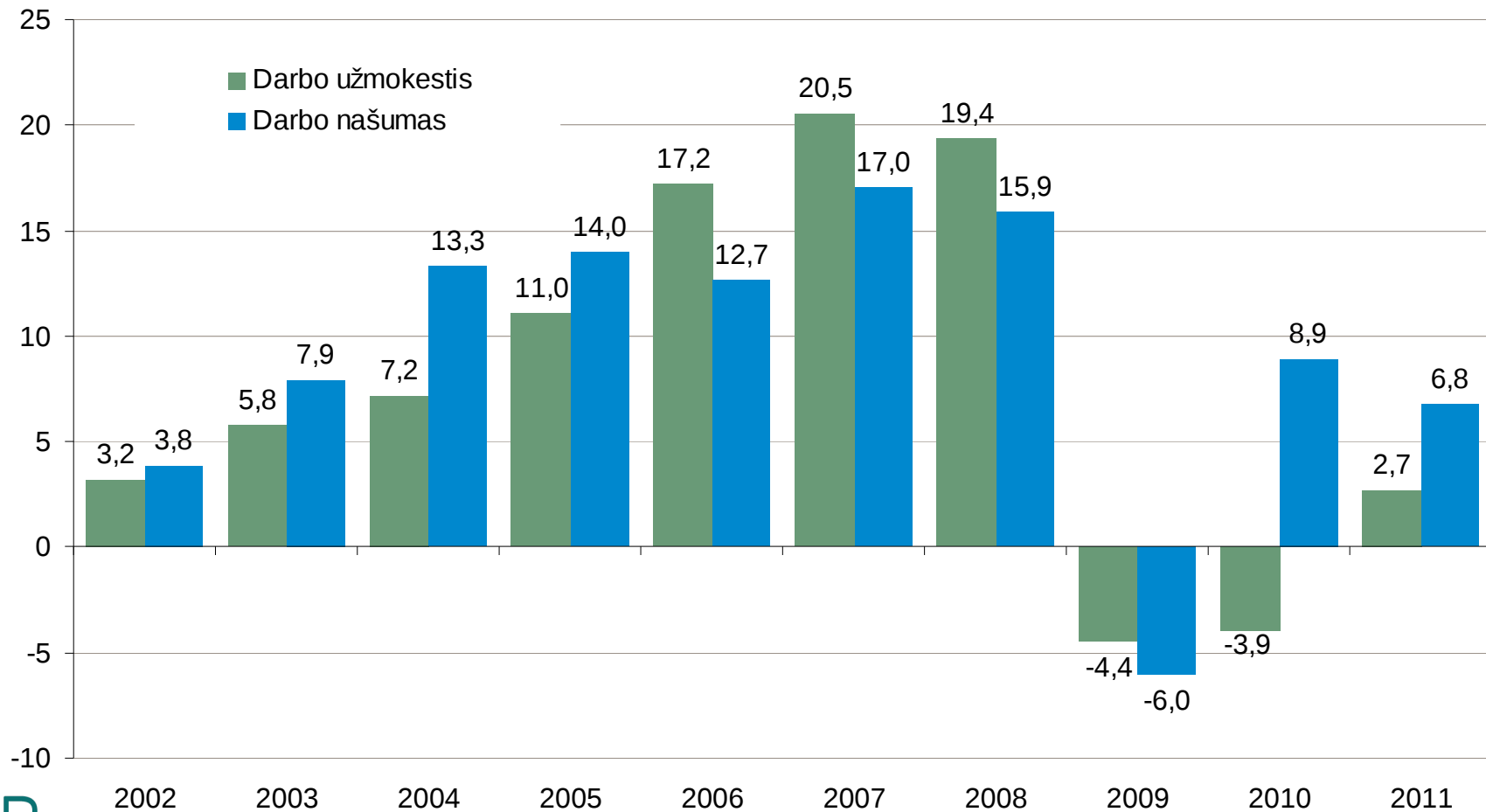
...,tačiau realus darbo užmokestis smuko trečius metus iš eilės

Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis ir
vidutinė senatvės pensija

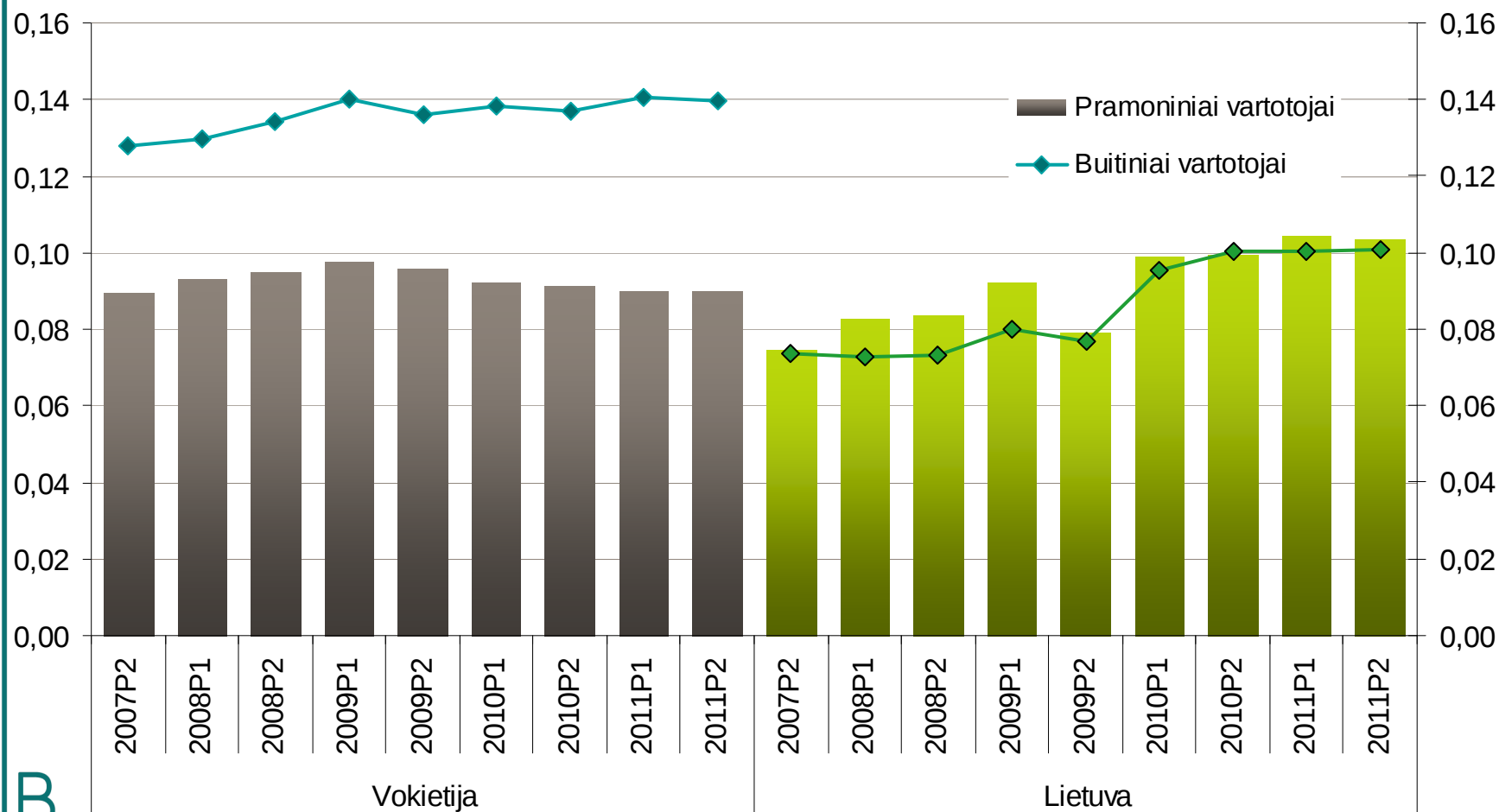
Produktyvumas gerokai lenkia darbo kaštus...

Darbo našumo* ir darbo užmokesčio metiniai augimo tempai, proc.

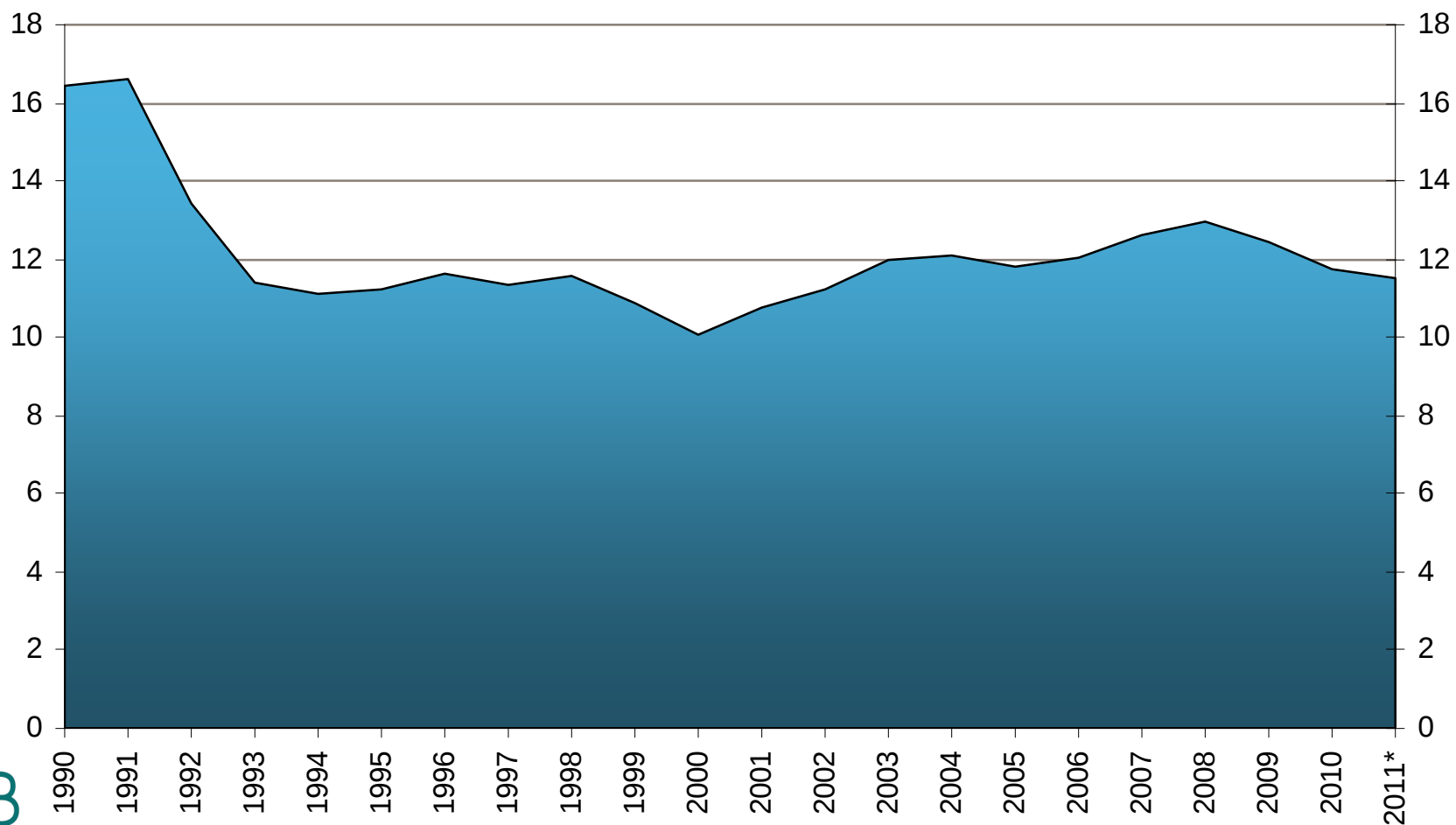
...,tačiau elektros energija Lietuvos įmonėms jau kainuoja brangiau nei Vokietijos

Elektros energijos kaina buitiniams ir pramoniniams vartotojams, eurų už KWh

Elektros energijos suvartojimo tendencija nėra ryški

Elektros energijos bendrasis sunaudojimas, TWh

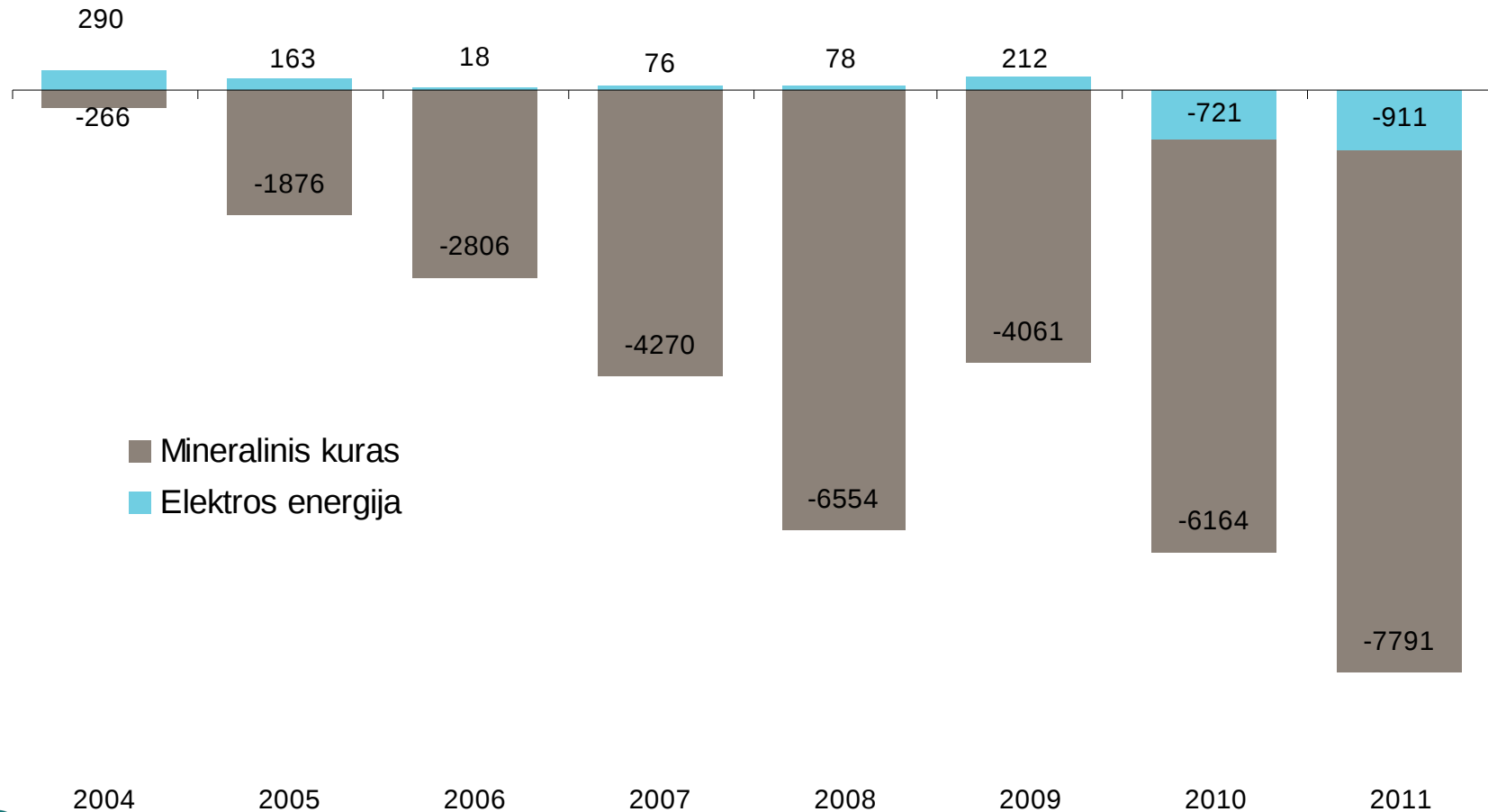

*DNB banko apskaičiuotas įvertis

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

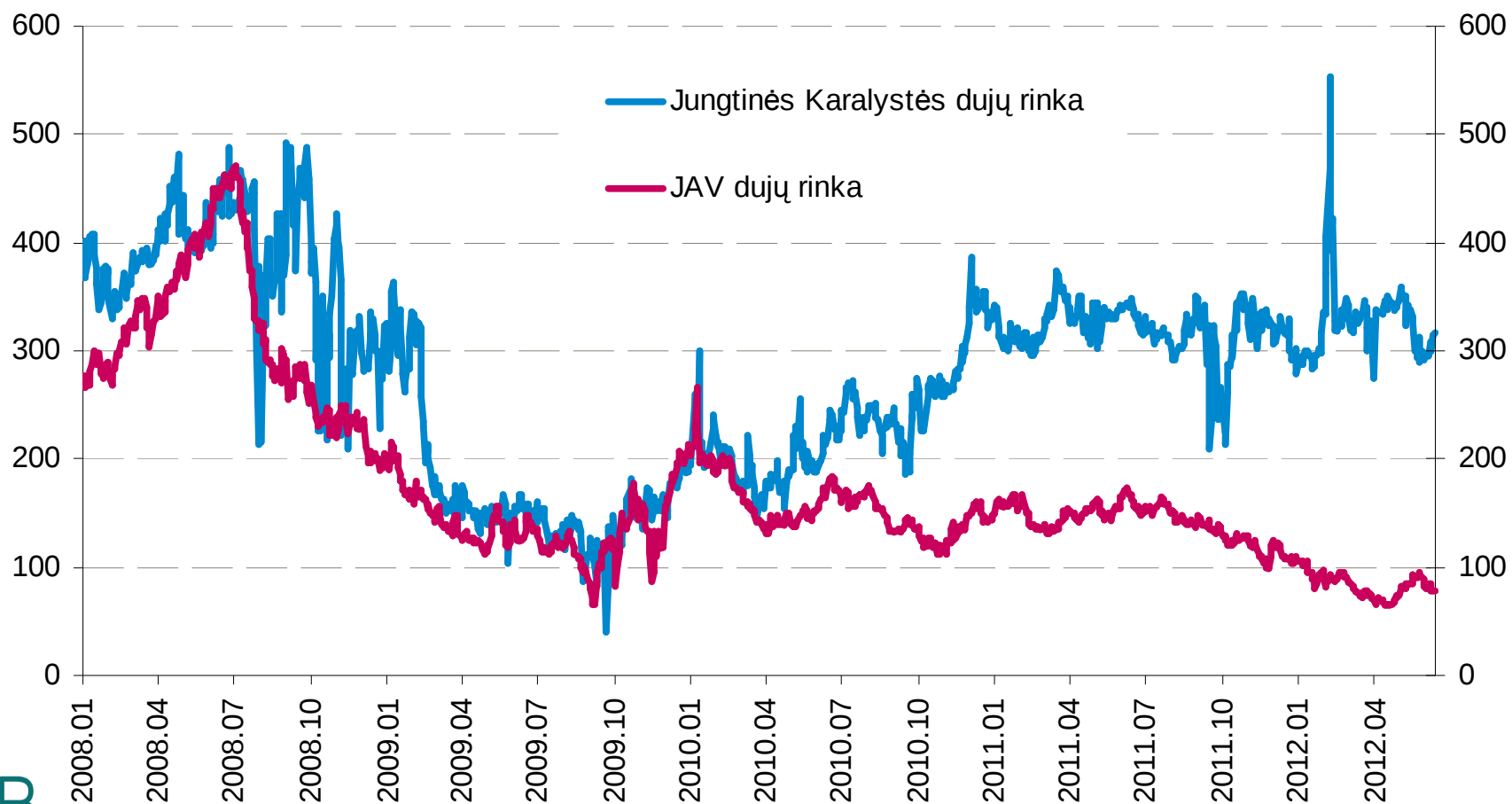
Mineralinio kuro importe elektros dalis menkoka

Lietuvos mineralinio kuro ir elektros energijos prekybos balansas, mln. lt

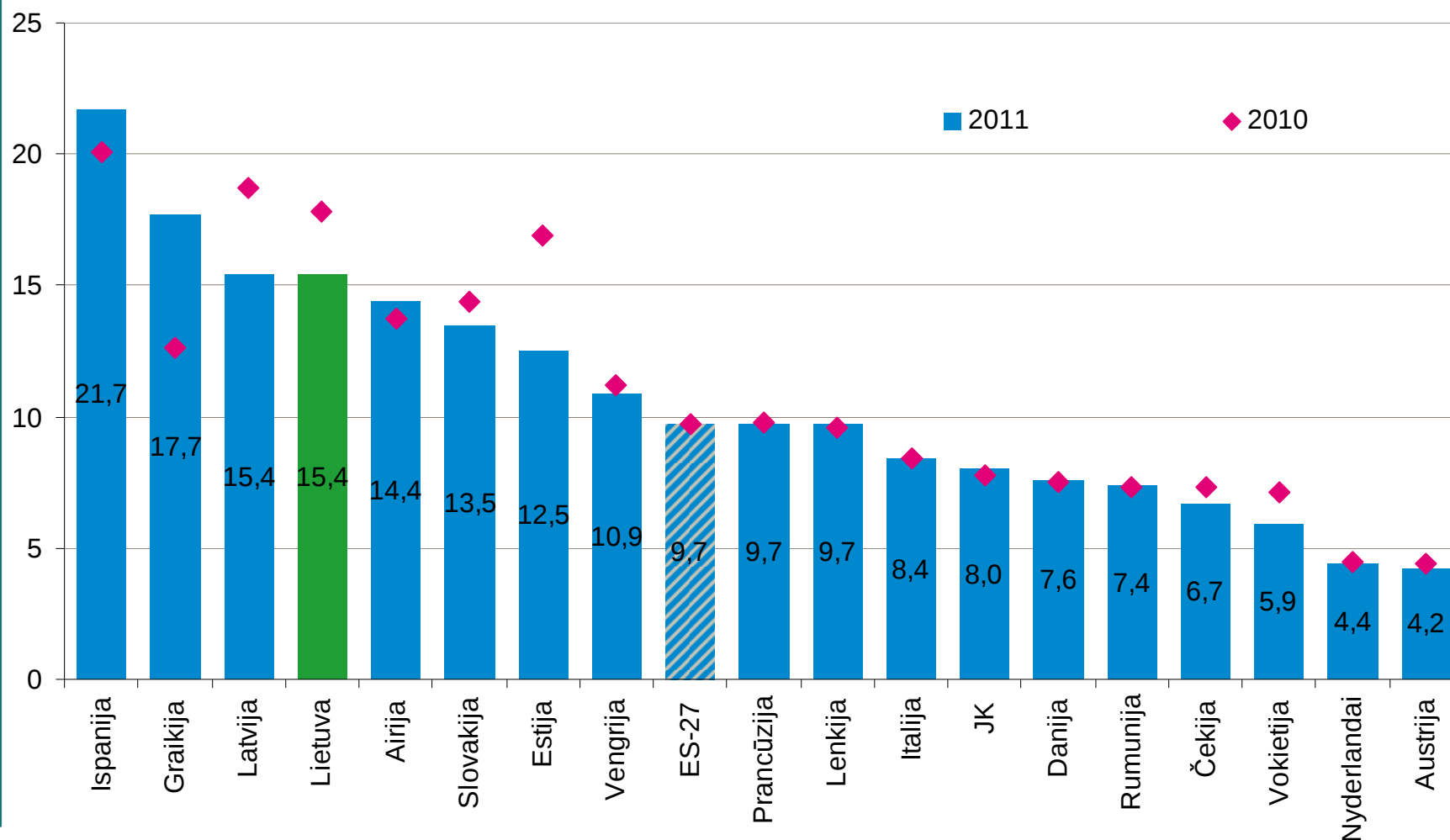
Prognozuojant dujų kainas optimistiškai nuteikia JAV dujų rinkos tendencijos

Momentinių sandorių dujų kaina Europoje ir JAV, JAV dolerių už 1000m³

Nedarbo lygis Lietuvoje smuktelėjo, bet išliko aukštas...

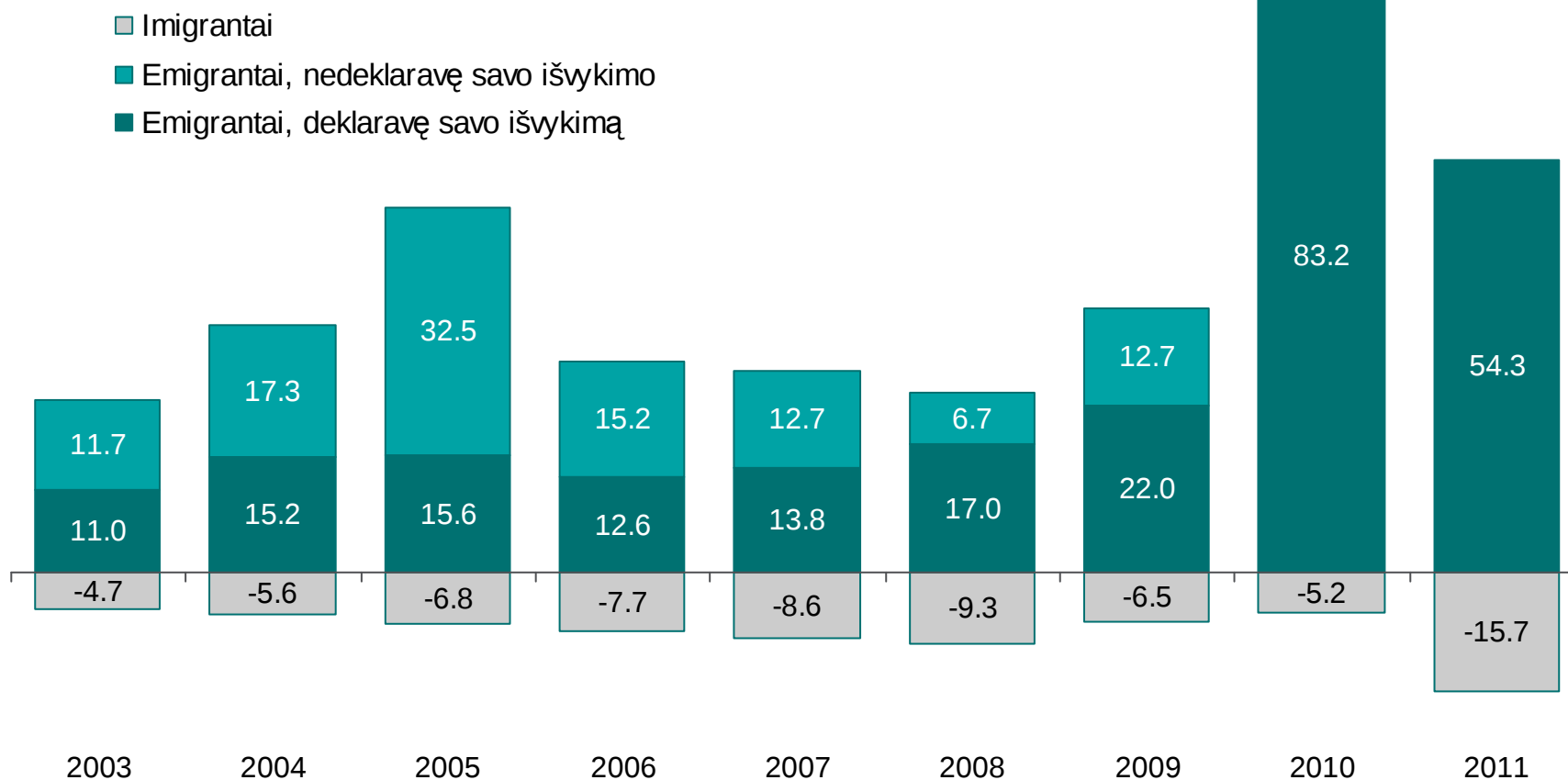
Suderintas vidutinis metinis nedarbo lygis, proc.

Šaltinis: Eurostat

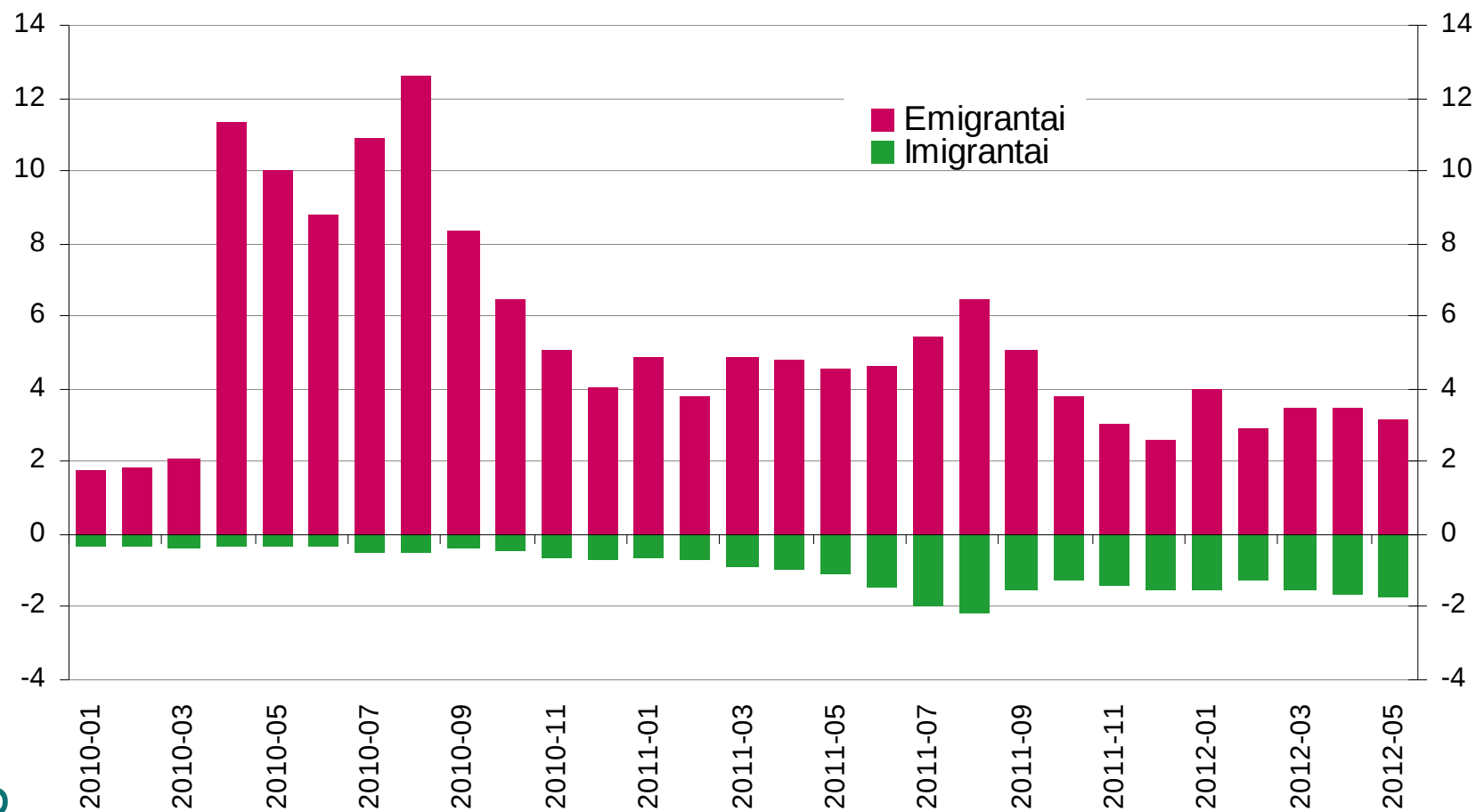
...ir tai tebeskatina emigraciją

Lietuvos migracijos rodikliai, tūkst.

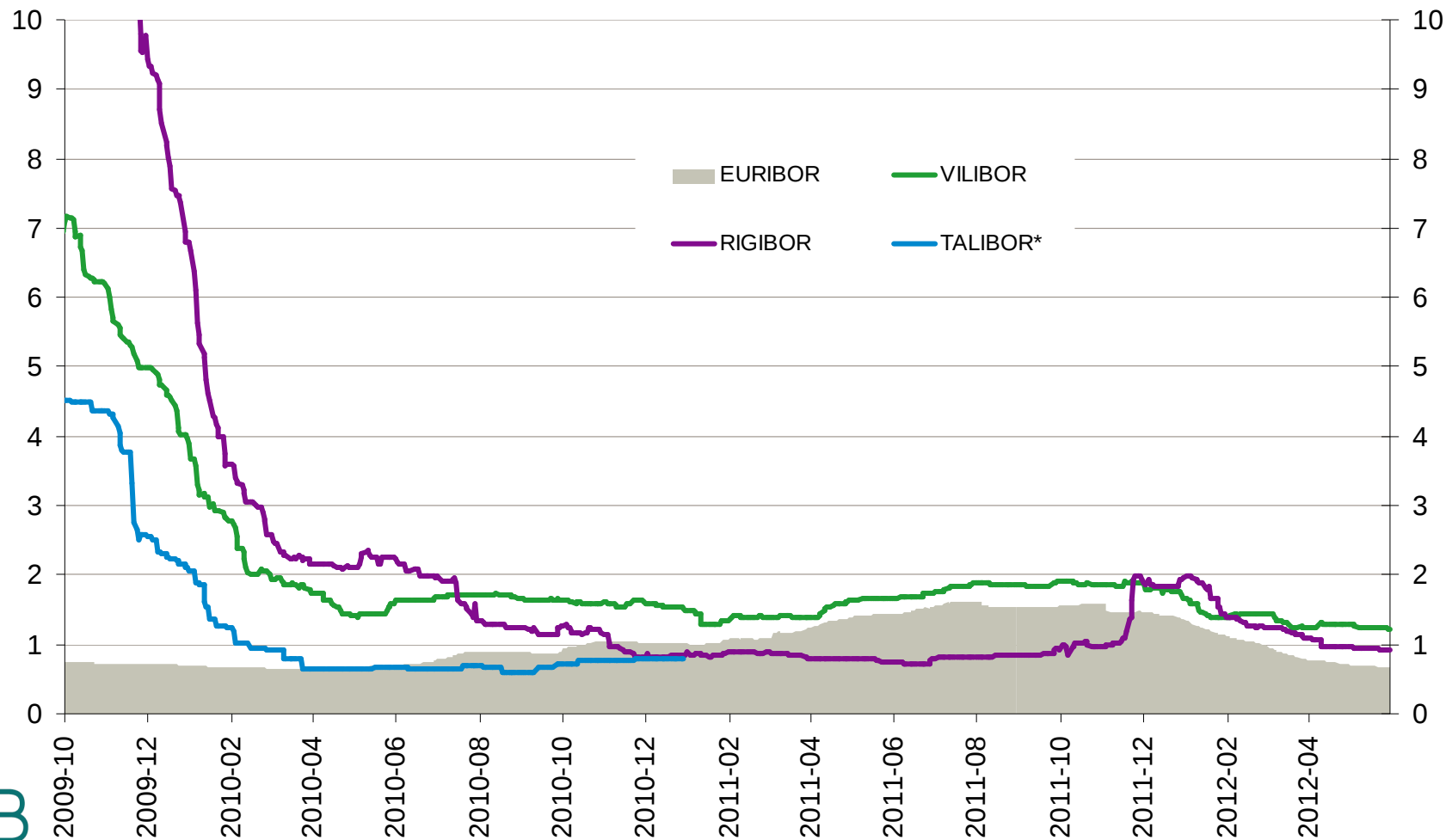
Šiomet emigracijos banga silpnesnė

Lietuvos migracijos rodikliai, tūkst.

Nors bankų paskolų palūkanos žemos...

3 mėn. trukmės tarpbankinės palūkanų normos, proc.

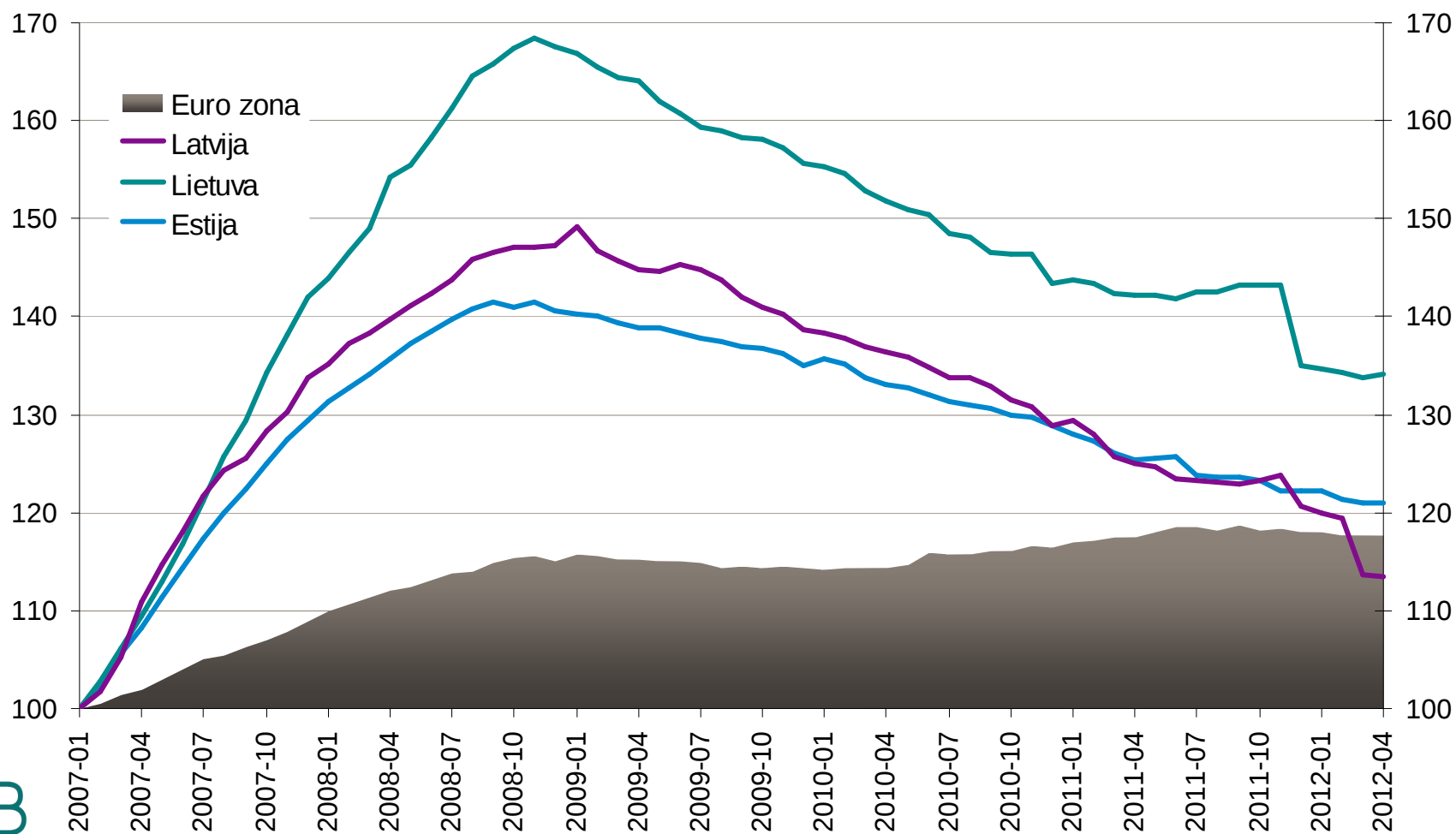

*Estijai nuo 2011.01.01 įsivedus eurą TALIBOR norma nebėra apskaičiuojama

Šaltinis: Bloomberg

...bankų paskolų įmonėms ir gyventojams rinka neatsigauna

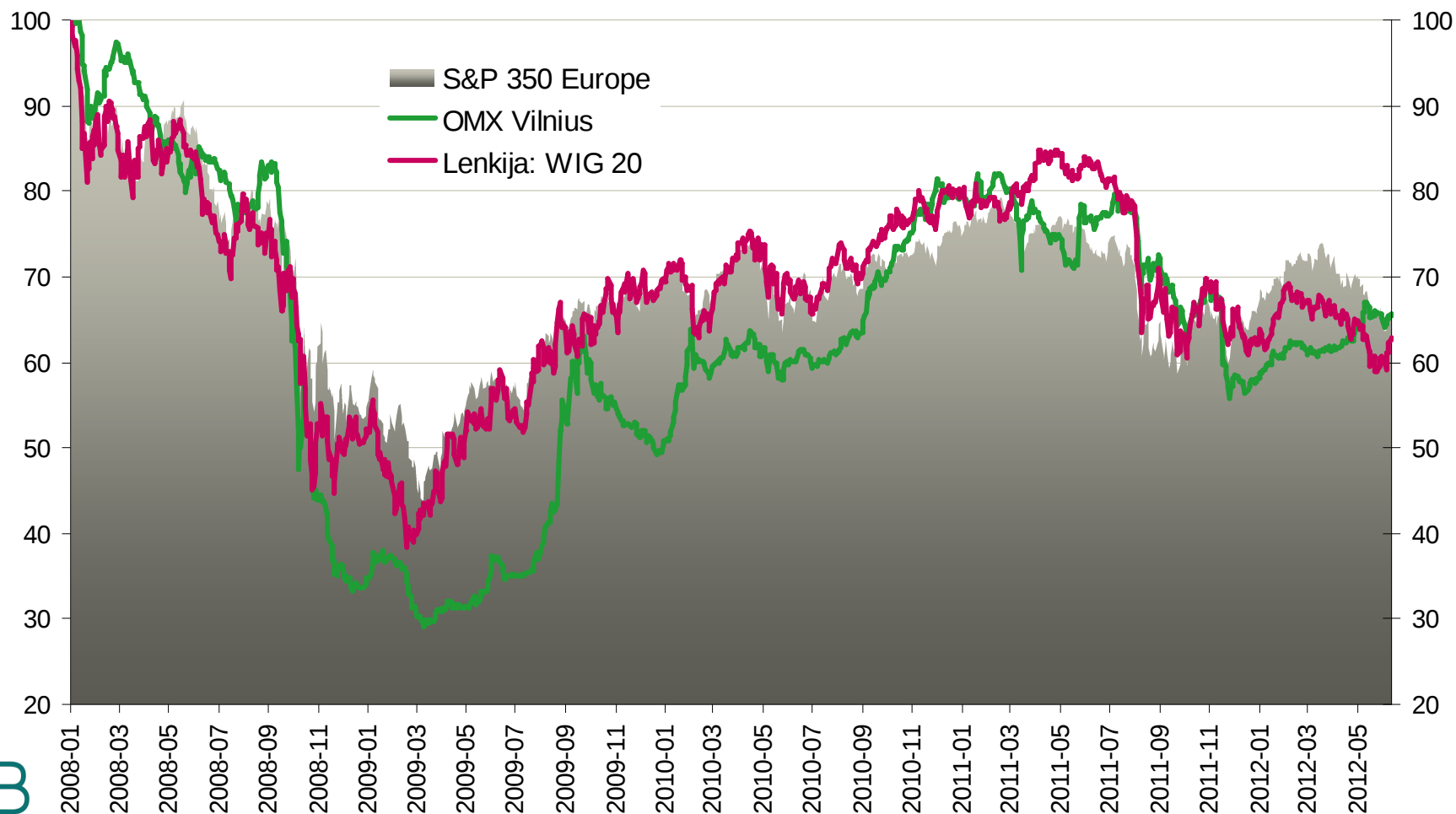
Paskolų privačiam sektoriui portfelis, 2007.01=100 proc.

Šaltinis: Europos centrinis bankas

Lietuvoje akcijų kainų indeksas stipriai įtakojamas ES rodiklių

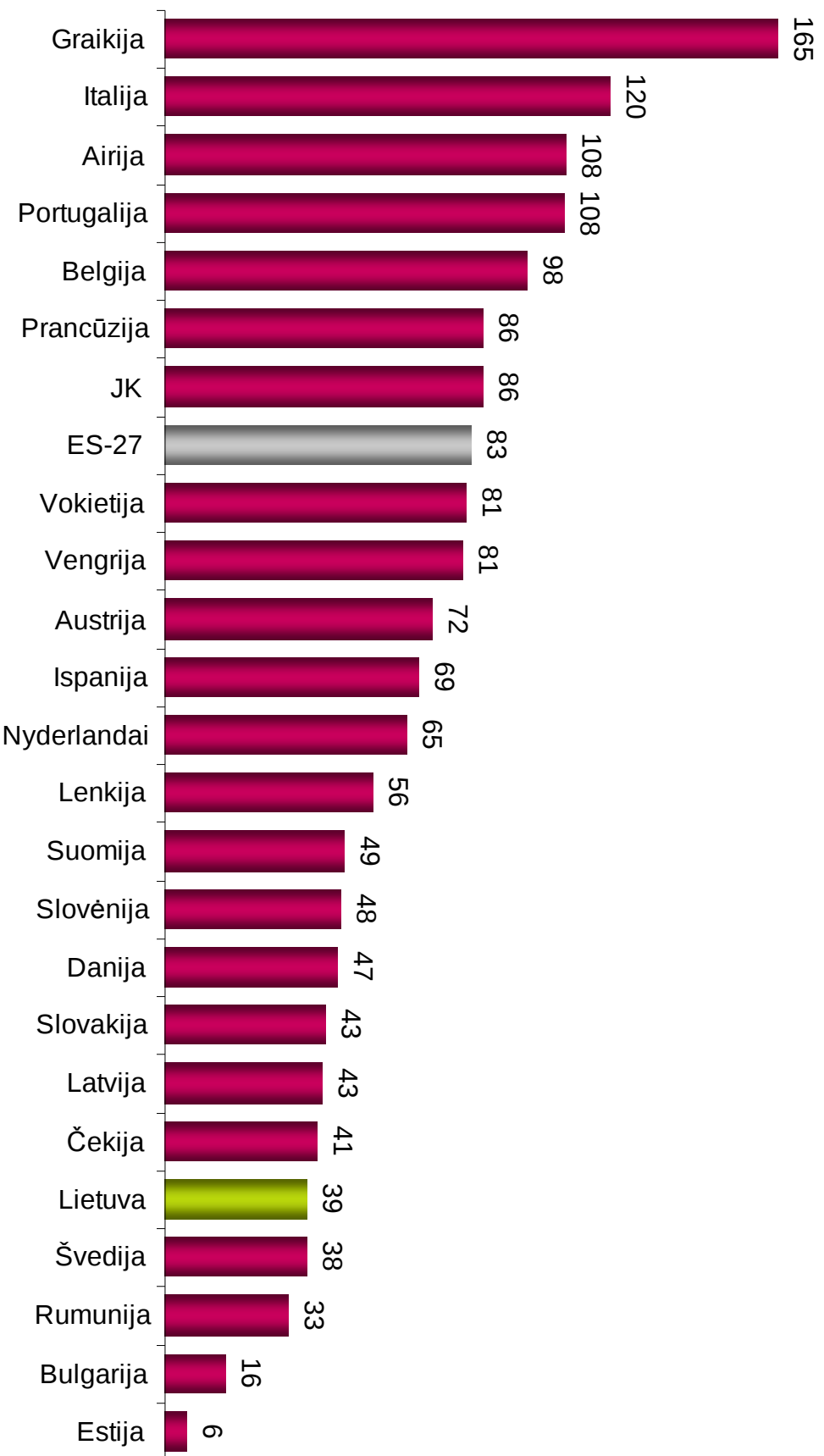
Akcijų biržų indeksai, 2008.01.01=100 proc.

Šaltinis: Bloomberg

Lietuvos valstybės skola nėra aukšta...

Valdžios sektoriaus skola 2011 m., dalis BVP, proc.

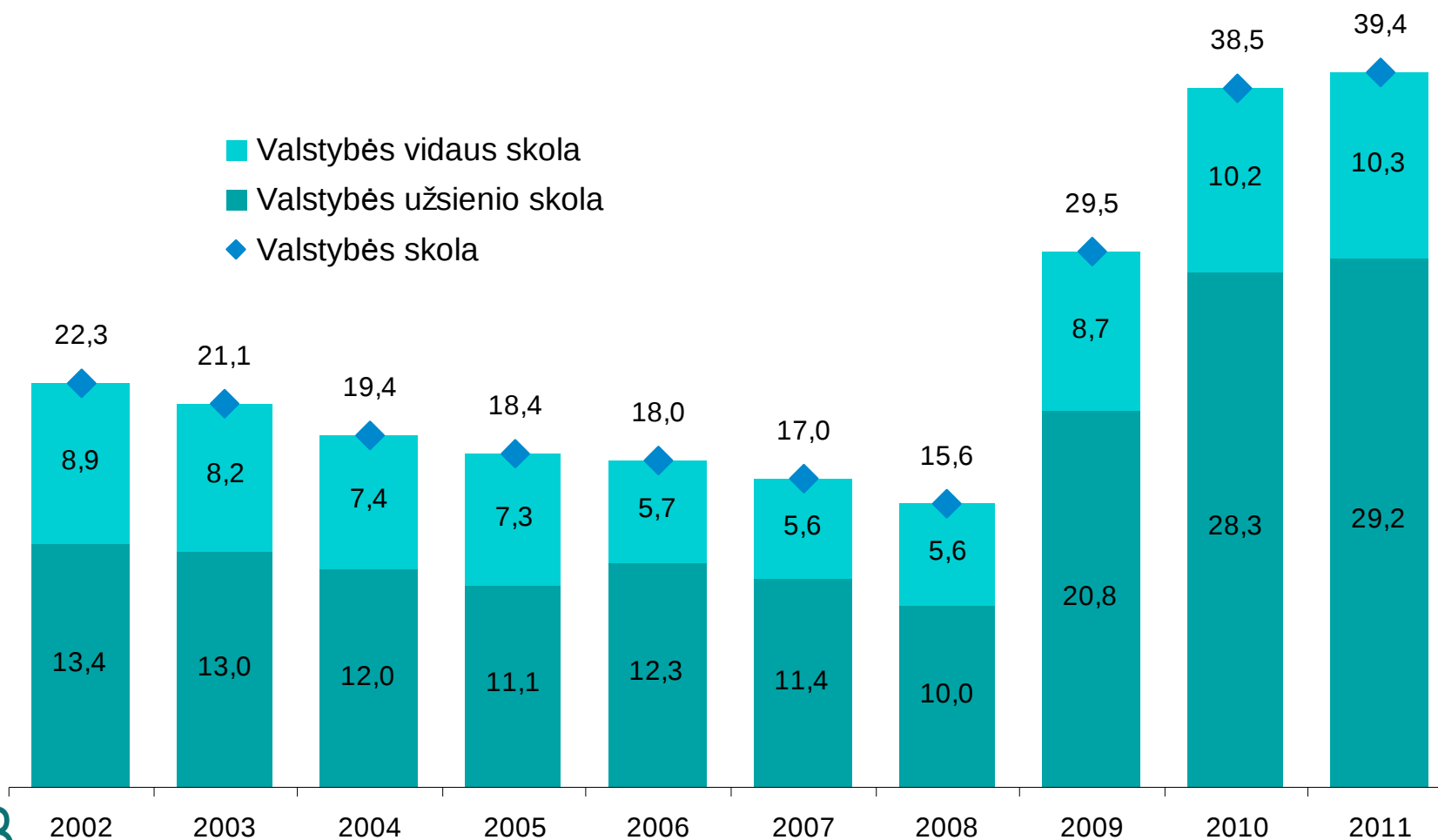

Šaltinis: Eurostat

... jos lygio augimas beveik sustojo

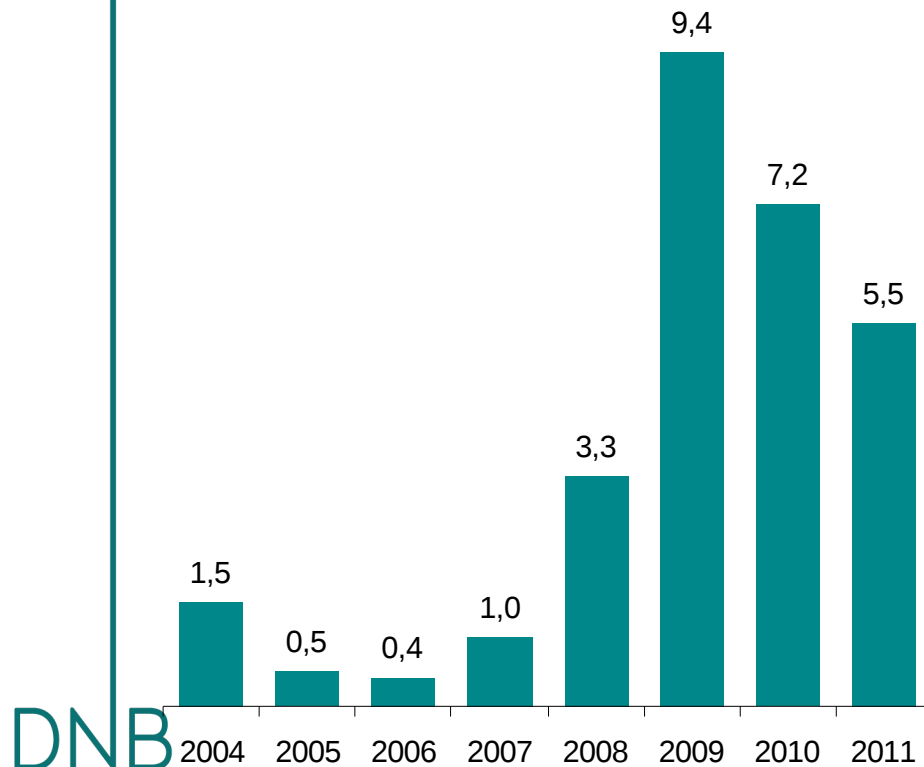
Valstybės skola, dalis BVP, proc.

- Valstybės vidaus skola
- Valstybės užsienio skola
- Valstybės skola

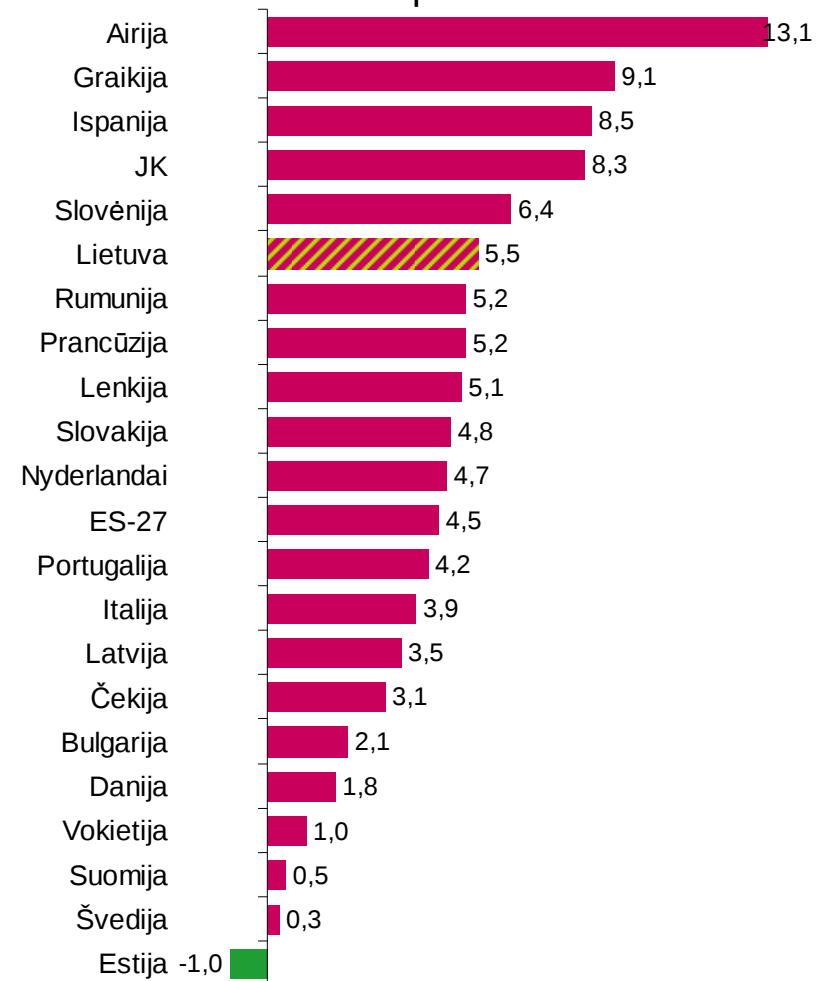
Lietuvos bendrojo biudžeto balansas gerėja

Lietuvos fiskalinis deficitas, BVP
proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, Eurostat

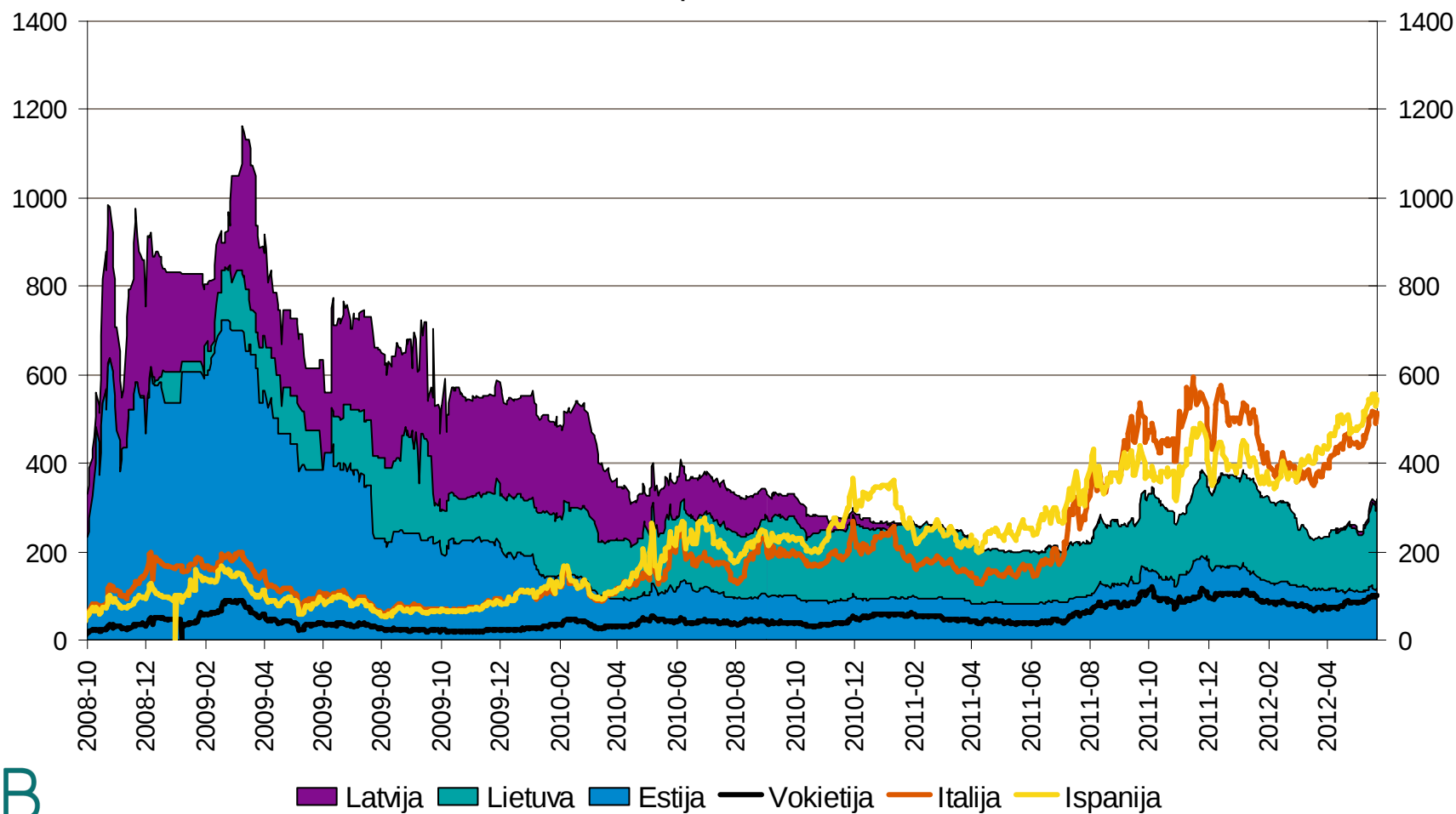
Šalių fiskaliniai deficitai 2011 m.,
BVP proc.

*Vengrija 2011 m. turėjo 4,3 proc. biudžeto perteklių dėl vienkartinio lėšų pervedimo iš pensijų kaupimo fondų

Dėl griežtos fiskalinės politikos finansų rinkos Baltijos šalimis kol kas pasitiki

Apsidraudimo nuo šalių nemokumo rizikos 5 m. sandorių kaina, baziniai punktai

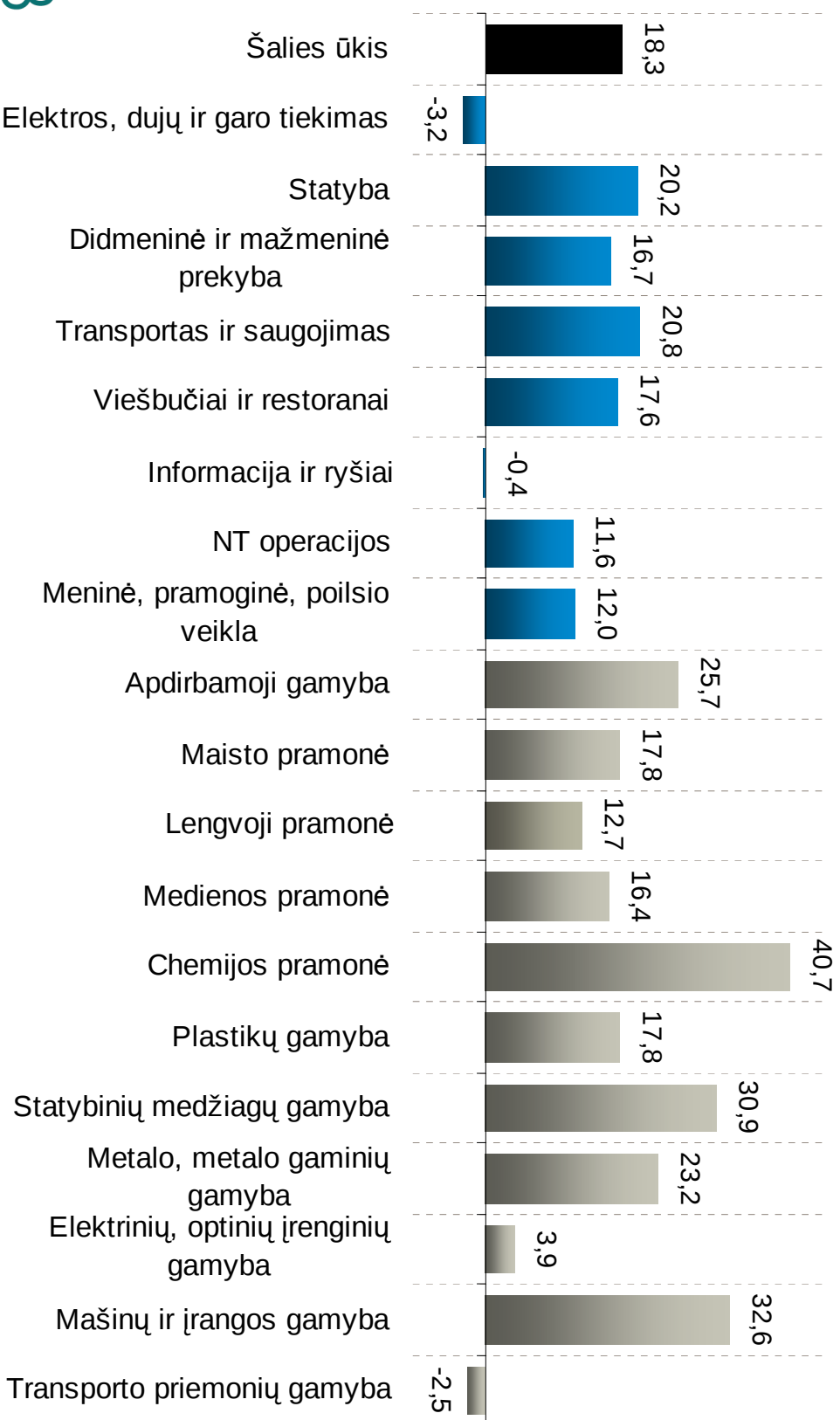

Lietuvos ūkio sektoriai

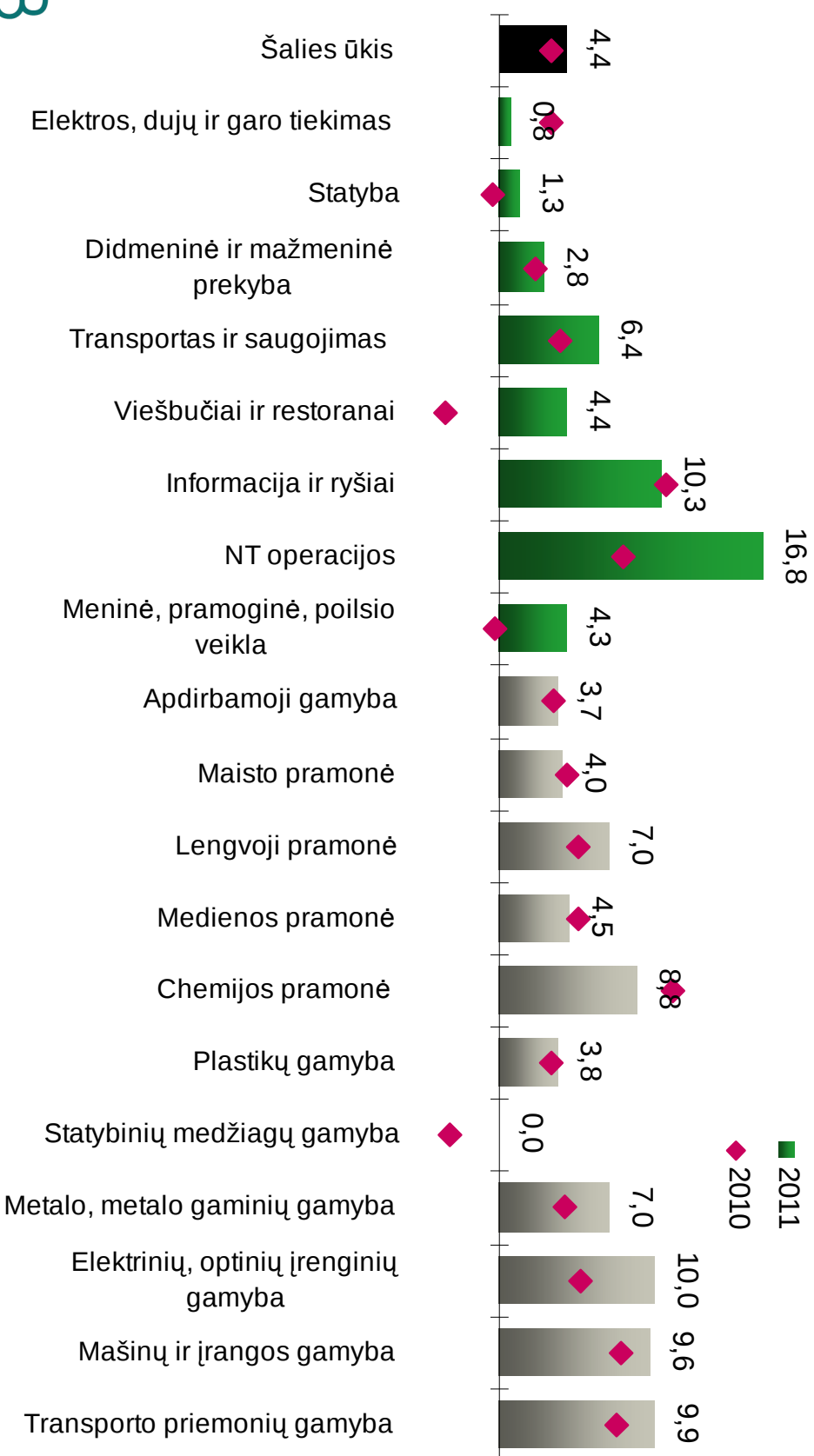
Daugumos ūkio sektorių pardavimai išaugo...

Ekonomikos veiklų pardavimų pajamos 2011 m., metinis pokytis, proc.

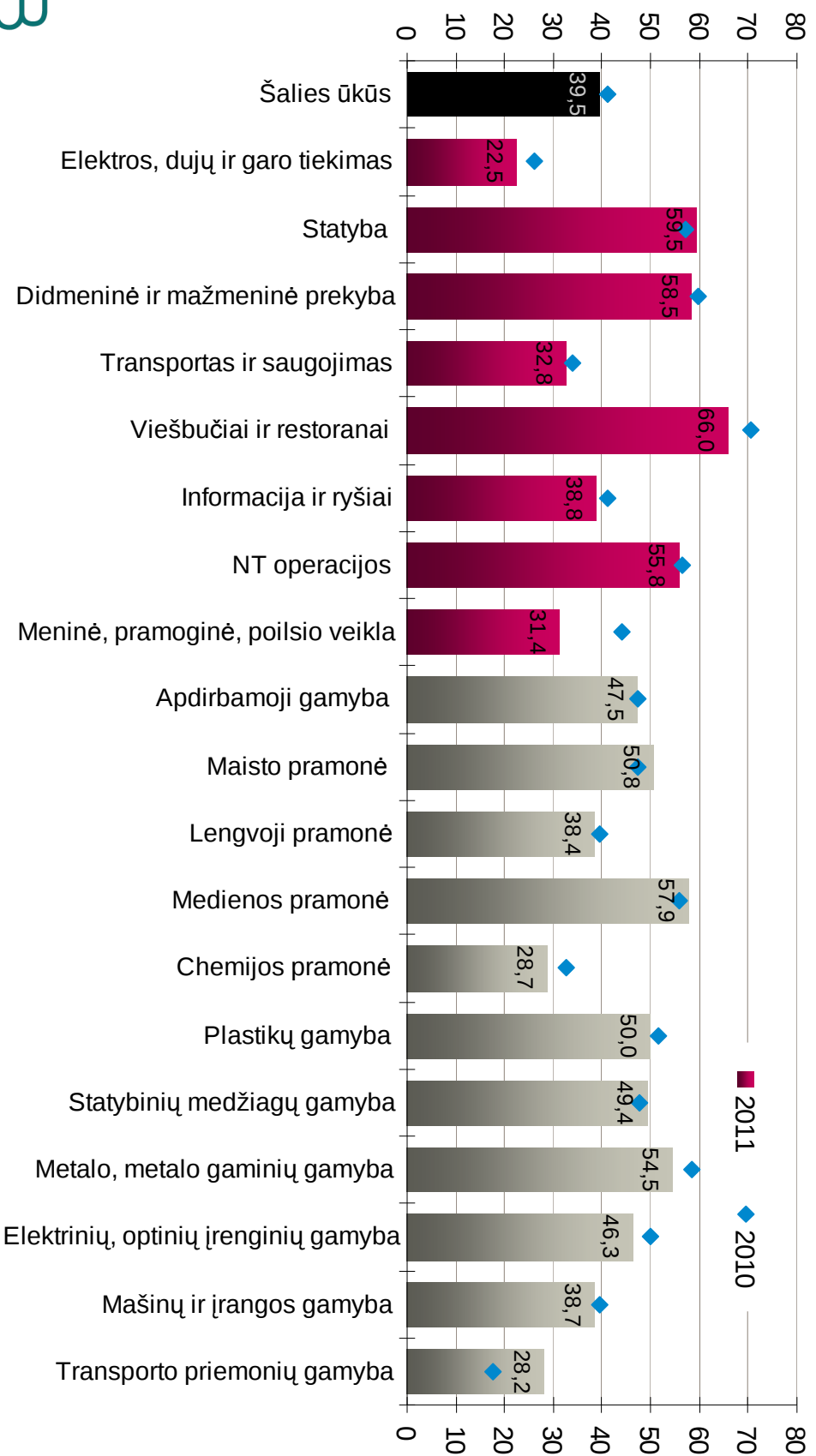
...pagrėjo jų pelningumas

Ekonomikos veiklų pelningumas, proc.

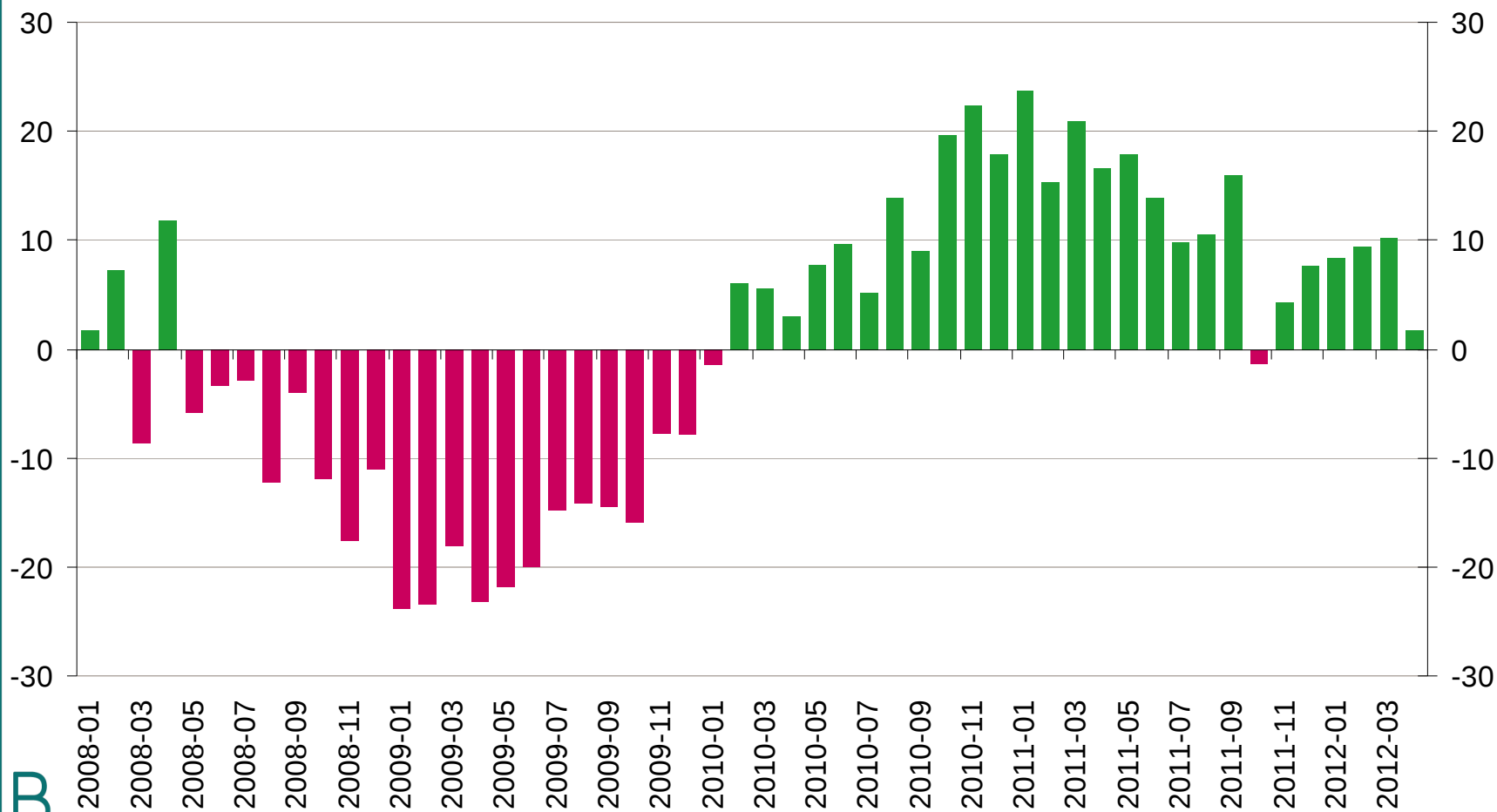
Nefinansinių įmonių vidutinis įsiskolinimo koeficientas kiek sumažėjo

Ekonominių veiklų įsiskolinimo koeficientas, proc.

Apdirbamosios pramonės augimo tempas šiemet krenta

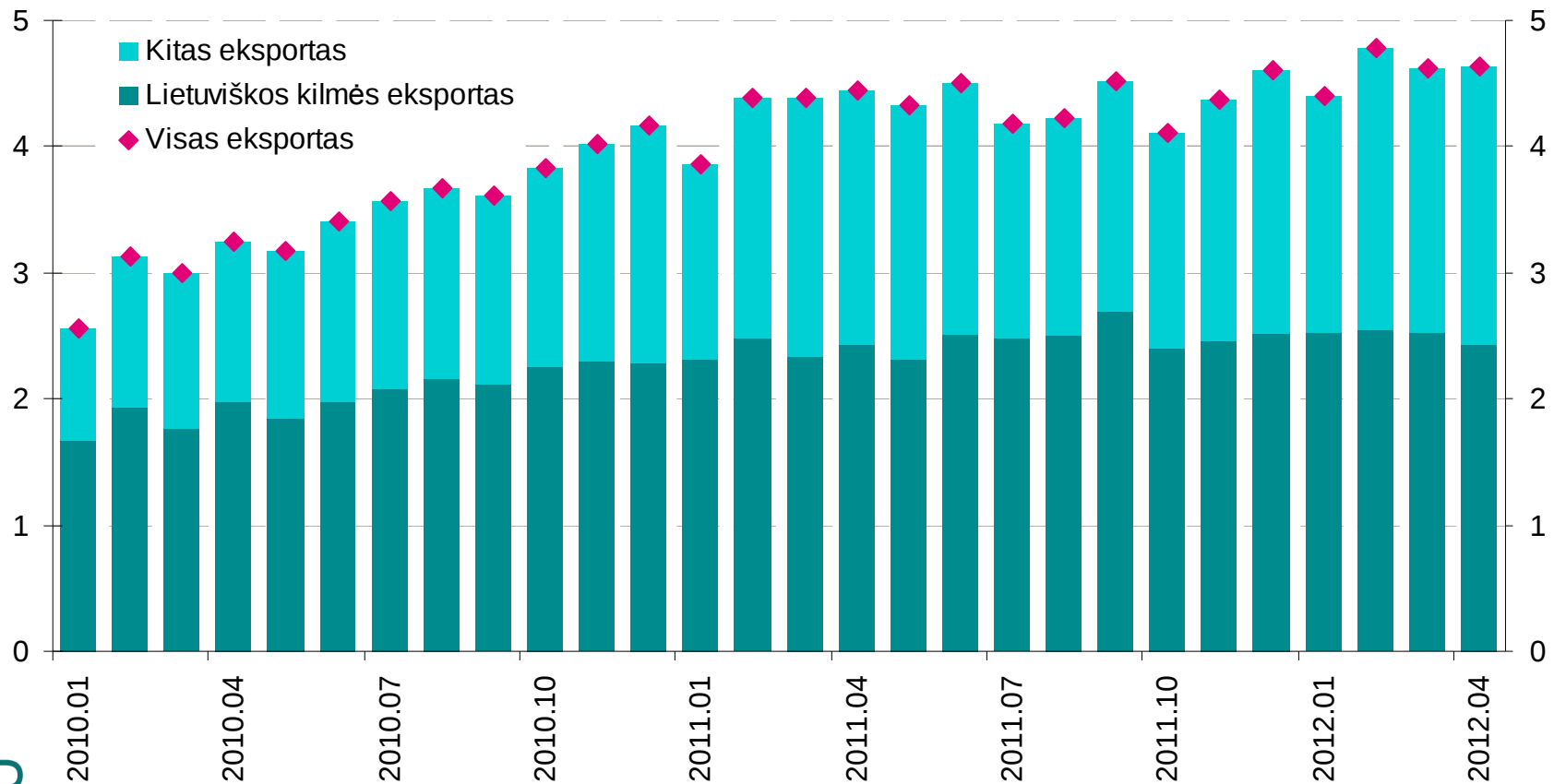
Apdirbamosios pramonės (be naftos produktų gamybos) produkcija
palyginamosiomis kainomis, metinis pokytis, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

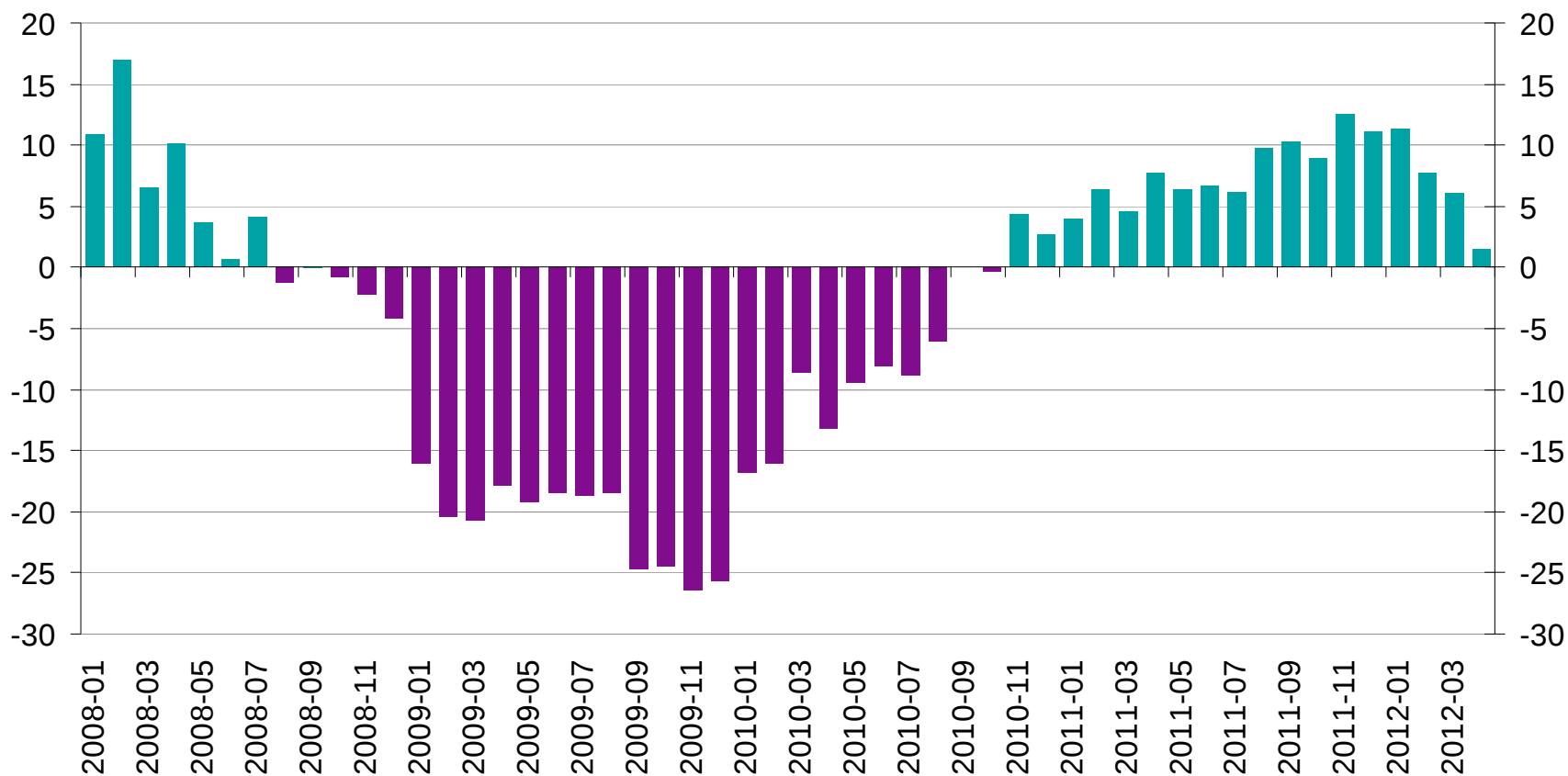
Lietuviškos kilmės eksporto augimas sustojo

Lietuvos prekių eksportas (be mineralinio kuro), sezoniškai ištiesintas, mlrd.
Lt

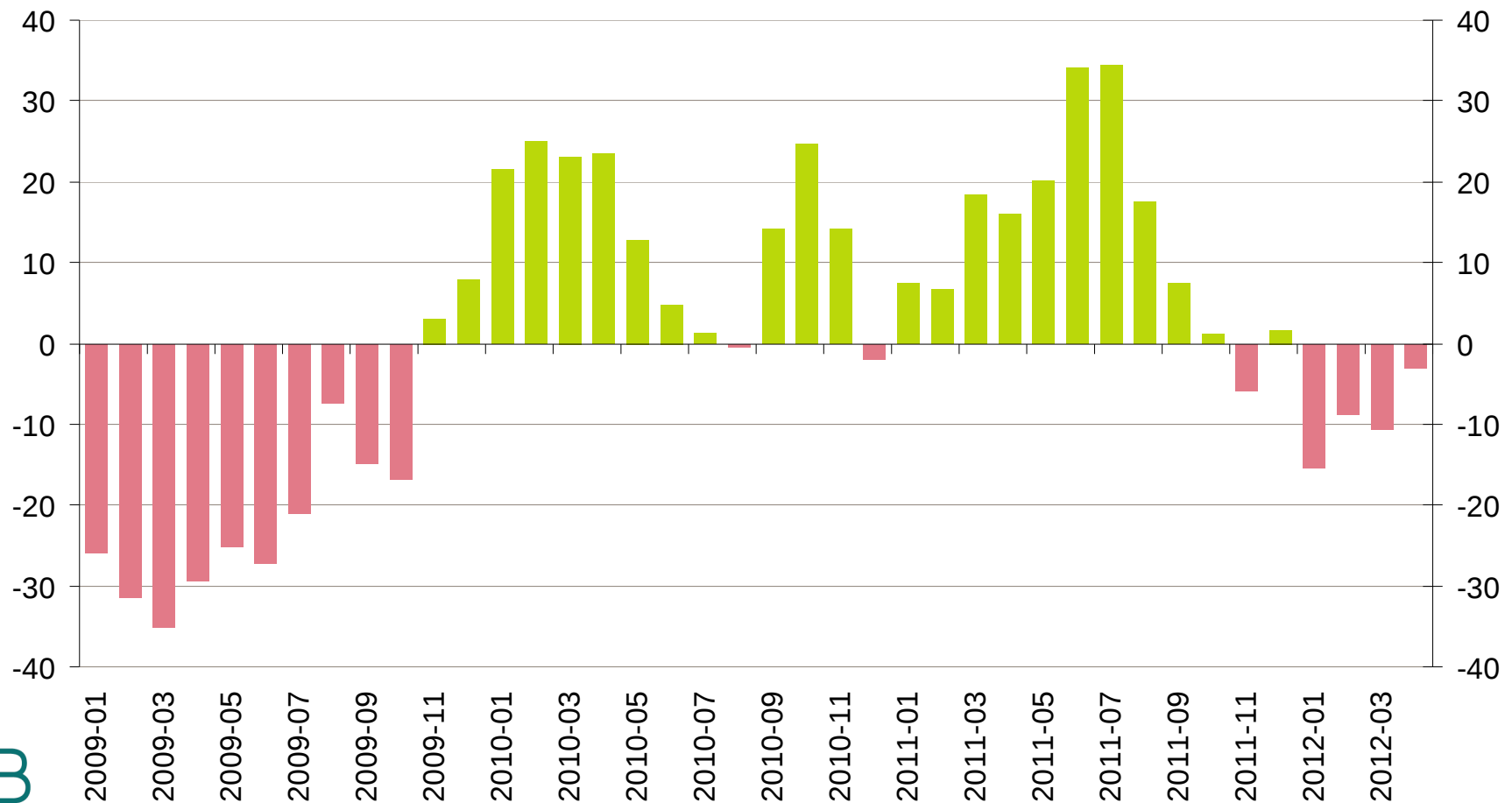
Šiomet lėtėja ir mažmeninės prekybos plėtra...

Mažmeninės prekybos (išskyrus transporto priemones) pardavimų apimtys
palyginamosiomis kainomis, metinis pokytis, proc.

...,o geležinkelių apyvarta smunka

Geležinkeliais pervežtų krovinių apyvarta tonkilometrėmis, metinis pokytis, proc.

Išvados

- Lietuvos ūkis šiemet augs, bet tvariai ilgalaikiai plėtrai pagrindo kol kas nėra.
- NT rinkos atsigavimas artimiausiu metu mažai tikėtinas.
- Svarbiausios grėsmės susijusios su ES ir Rusijos rinkų galimu nuosmikiu bei Lietuvos ekonomikos konkurencingumo kritimu:

- Lietuvos eksportas menkai diversifikuotas.
- Materialinių investicijų lygis žemas, TUI srautai menki.
- Dėl emigracijos ir švietimo sektoriaus ydų stiprėja kvalifikuotų darbuotojų stygius.
- Valstybės finansai netvarūs, strateginis planavimas prastas.
- Viešasis sektorius neefektyvus, verslo aplinka pernelyg biurokratizuota, korupcijos lygis išlieka aukštas.
- Kredito rinka tebėra prislopusi.

Dėmesys konkurencingumui – būtina prielaida tvariam Baltijos šalių ekonomikos augimui

- Konkurencingumo didinimas ir inovacijos produkcijoje, darbo organizavime, gamybos procese, rinkodaroje – raktas į sėkmę.
- Šiuo metu tiek verslui, tiek valstybei tikslinga vengti pernelyg ambicingų, negreit atsiperkančių projektų.
- Ieškoti naujų rinkų (pasitelkiant URM ir kt. ryšius, remiant dalyvavimą parodose,...).

Pasiūlymai

Siekiant sudaryti prielaidas ilgalaikiam ekonomikos augimui:

- politikoje pagrindiniu prioritetu pasirinkti šalies konkurencingumo didinimą;
- skubiai iš esmės pagerinti verslo (ypač smulkiojo) sąlygas, šalinant biurokratinės kliūtis;
- visais įmanomais būdais siekti atgaivinti kreditų rinką;
- kuo efektyviau naudoti biudžeto lėšas ir ryžtingai reformuoti viešąjį sektorių (ypač švietimo ir mokslo – kad sušvelninti specialistų stygių);
- skatinti investicijas į ilguoju laikotarpiu perspektyvias ir konkurencingas veiklas;
- supaprastinti mokesčių sistemą ir po to garantuoti jos stabilumą (mokesčių kaita atbaido investicijas).

AČIŲ UŽ DĖMESĮ!

DNB banko analitikų apžvalgas galite rasti:

www.dnb.lt/apzvalgos